

31 dni

1935

Maj

5

Praznik dela in kruha

Zmaga predsednika vlade

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglaš po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

**Triumf Jevtičevega progra-
ma v Ljubljani**
Dr. Vladko Maček in Slovenci
**Razgovor s predsednikom vla-
de in ministrom Vujičem**
Savska banovina za Jevtičevo
politiko
Kongres rotarijcev
Novi veliki Maribor

Št. 12

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v torek, dne 30. aprila 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Triumf Jevtičevega programa v Ljubljani

**Armada 30.000 mož in fantov je v nedeljo enotno in soli-
darno potrdila in odobrila programatične zamisli predsed-
nika vlade — Vsa Slovenija za vršilec kraljeve oporoke —
Strašno poparjenost med propagatorji javne in prikrite
abstinence**

Ljubljana, 28. aprila 1935.

Današnje manifestacijsko zborovanje je bil največji politični shod v Ljubljani in v vsej Sloveniji, kar smo jih doživeli. Z njim se lahko primerjajo samo tabori, ko se je slovenska narodna zavest prvič oglašila z vso silo in postavila temelje, na katere smo sezidali vse naše nadaljnje politično udejstvovanje in tudi današnje našo svobodo v zedinjeni Jugoslaviji.

Popolnoma tihi so in nekam so se izgubili. V mislih imamo namreč tiste glasne oznanjevalce, preroke in zveličarje, ki so snotili pri polnih kozarcih kazali na oblačno nebo in blatne čevlje ter prerokovali dež in vihar. Samo pohleven dežek je rosil jutraj, a tak, ki navadno traja prav dolgo in ne preneha ves dan, saj smo v aprilu. Tudi vremenske prognoze nam niso obetale najboljši. Mi smo verjeli ministru dr. Marušiču, ki nam je že neštetokrat, pri raznih prilikah povedal, da na svojih shodih in sličnih orireditvah še nikoli ni bil moker. In

še in odbornice društva Knežine Zorke in kluba Primork, mnogo jih je v narodnih nožah, Gorenjk, Primork, Tržačank in Istrank, vse pa z nageljčki v rokah. Mrko resen je obraz krepkega četnika in nestrpnost zro kandidati proti vzhodni strani. Ljubljanska kandidata gg. Mohorič in dr. Fux z namestnikoma Kosmom in Rajkom Turkom z znamenjem predsednika rediteljev na rokavu. Kandidat Mravlje, vrhniški župan Hočevar tudi drugi kandidati ugibajo, kako bo. Za Branibor je prišel živahni stari politik Andrej Gaberšek, za Češko-jugoslovensko ligo predsednik dr. Stare, inž. Suklje za Zvezo industrije, za Notarsko zbornico predsednik dr. Kuhar, Za Zvezo za tujski promet predsednik dr. Maren, nadalje senatorja Pucelj in dr. Gregorin ter bivši poslanec Klinc, za klub koroških Slovencev dr. Fellacher, za Zbornico inženjerjev in arhitektov inž. Kregar, bivši minister dr. Zupančič, in na kratko rečeno deputacije vseh naših organizacij, ki se zavedajo zgodovinskega pome-

Piruhi predsednika vlade

Potovanje ministrov je prijetno. Prav neprijetno jutro je v Zagrebu na kolodvoru. Brzovlak hiti proti meji Slovenije. Nikdo v salonskih vagonih menda ne misli, da je danes pravoslavna Velika noč. Vse je že živo po vozovih in vse občuduje lepe naše kraje okrog Brežic, ko med družbo nenadoma vstopi predsednik vlade ves nasmehljaj, poželi vsem sretan Uskrs in razdeli med vse rdeče piruhe. Prekrasna je pot mimo Krškega in dalje v Savsko dolino. V prirodi in v vagonih pravo velikonočno razpoložljive. Na Zidanem mostu vstopi odposlanec glavnega volilnega odbora Jevtičeve liste za Dravsko banovino, poslevoedeči podpredsednik Narodne prosvete načelnik g. Deržić in poročila predsedniku vlade g. Jevtiča o podrobnostih programa.

Vlak prihaja

Poživiljeno vrvenje in nervoznost, glasnejša godba in viharji vzkliki zadušne ropot prihajajočega beograjskega brzovlaka. Ura je točno 9.50. Vsi klobuki so v zraku, vmes pa frfotajo rdeči nageljni in beli robčki.

Smehljajoč in svež naglo izstopi predsednik vlade g. Bogoljub Jevtič in se ljubezno pozdravi z ministrom dr. Marušičem, banom dr. Pucem, ter drugimi stariimi znanci. Za njim izstopajo iz obeh salonskih voz junaško vzravnani ministri prometa inž. Dimitrije Vujič, minister za šume in rude g. Svetislav Popović in mladi minister za telesno vzgojo dr. Ljudevit Auer. Predsednika vlade spremljajo načelnik ministrstva zunanjih del dr. Aleksander D. Bodi, šef kabineta g. Brana Marković in osebni tajnik g. Slavko Kojić, z ministrom Vujičem sta pa prišla tajnik kabineta g. A. P. Novaković in osebni tajnik g. Mihajlo Vasić.

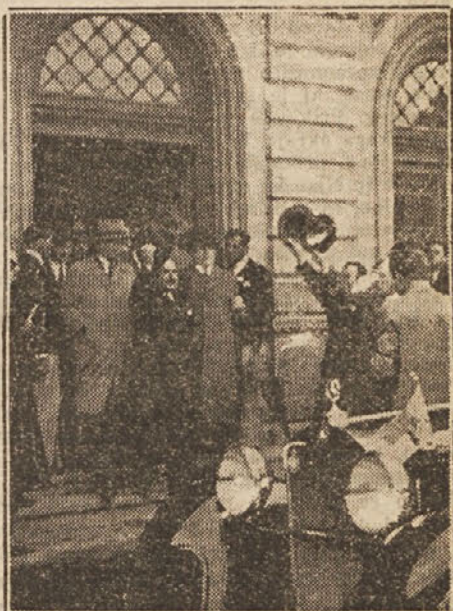
Zdi se, kakor bi bili ministri že znani z vsakim, tako stiskajo roke in pozdravljajo okrog sebe. Rdeči nageljni bombardirajo predsednika vlade kar v masah.

Predsednik občine ljubljanske,

dr. Vladimir Ravnihar že pričinja svojo dobrodošlico:

»Gospod predsednik kraljevske vlade! Gospodje ministri! Ko stopate na tla naše bele Ljubljane mi dovolite, da Vas v imenu mesta Ljubljane najiskrenejše pozdravljam ter Vam kličem pristočno dobrodošlico.

Zlasti pozdravljam Vas, visoko spoštovani gospod predsednik. Imamo čast in srečo, da Vas

Prvi pozdrav Ljubljani

v tej lastnosti privikar vidimo med nami, pa nam je s tem dana prilika, da Vam moremo iz oči v oči izreči svoje neizmerno spoštovanje, svojo udanost, svoje neomejeno zaupanje in svoje brezpogojno priznanje na Vašem velikem delu za narod, za kralja in za državo. Preizkušeni krmar vodite našo državno ladjo na mednarodnem razburkanem morju z mirno, odločno in sigurno roko, tako da puščate v vseh nas pomirljivo zavest in občutek, da jo s kakršnegakoli položaja pripeljete v varno zavetje. Zato smo tudi tako iskreno pozdravili trenutek, ko ste bili stopili na tla naše vlade ter s tem prevzeli vodstvo vseh državnih poslov. Zvesto vam hočemo stati ob strani, ko ste neumorno na delu, da ostvarite veliki politični cilj našega Blagopokojnega kralja Aleksandra. V tem smislu naj Vam kipi naš pozdrav, pozdrav Ljubljane kot središča nas Slovencev in hkratu ene izmed ponosnih treh prestolnic naše Jugoslavije. Živeli!

Višarni vzkliki slava ob imenu Blagopokojnega kralja Aleksandra odmevajo po širnem peronu. Po govoru pa ječi ves peron od reskih živov in drugih vzklikov.

Nežna gospodična Branka Gjinovska z velikim šopkom temno rdečih nageljnjev želi vesel Uskrs ministrskemu predsedniku g. Jevtiču, tedaj pa stopi predenj stasiti Istran Ivo Rupena v narodni noži z enakim drugom in družico ter pr-tresljivo pozdravi državnika.

Ko je predsednik vlade pozdravil v imenu pravoslavne cerkvene občine predsednik g. Gjinovski, so se visoki gostje jedva prerili s svojim spremstvom, med ovacijam množice, skozi najgostejšo gnečo vestibula med neprestanimi vzkliki k izhodu kolodvora. Kakor bi zabučalo morje so zagrneli pozdravni vzkliki po vsej Masarykovski cesti in zavirali klobuki ter robci po cesti in po natlačenih oknih. V prvi avtomobil je sedel predsednik vlade g. Jevtič z banom dr. Dinkom Pucem, v drugi avtomobil ministra inž. Vujič in dr. Auer z načelnikom D. Bodijem, v tretji avtomobil minister Svetislav Popović, minister dr. Drago Marušič in podban dr. Pirkmajer, v četrti ostali spremljevalci, v petem avtomobilu se je peljal župan dr. Vladimir Ravnihar. Sprevod avtomobilov je pa zaključil avtomobil policij.

Pozdrav na kolodvoru

Od leve proti desni: predsednik ljubljanske občine dr. Ravnihar, ban dr. Puc, minister dr. Auer, tajnik ministra Vujiča Novaković in predsednik vlade Jevtič

tudi danes je bilo tako. S solncem je minil dež in vse strahotne prerokbe.

Po ljubljanskih ulicah

Ze zgodaj je bila Ljubljana živahnejša, kakor navadne nedelje. Proti deveti so se po Tyrševi, zlasti pa po Miklošičevi cesti in tudi z drugih strani Ljubljane pričele pomikati goste procesije proti Masarykovi cesti. Po ulicah je vihralo dosti zastav, a nekateri so se menda bali dežja, med njimi tudi taki, ki so včasih prvi s trobojkami naznanjali svoje nezmotljive ideje.

Prava gneča je bila na Miklošičevi cesti, saj so ljudje prihajali v masah tudi s kolodvora od rednih in posebnih vlakov. Na oglu Miklošičeve in Masarykove ceste išče brhka Istranka, v narodni noži svojo družbo. Vedno več avb in pisanih narodnih nož se sveti med množico. Policijski direktor dr. Kerševan daje zadnje direktive. Vendar pa moramo pohvaliti, da je bila naša policija danes nadvse vladna in tudi uslužna. Delala je red, kjer je bilo potrebno, drugače pa ni imela prav nobenega opravka. Ves krajevni odbor Jadranske straže hiti proti glavnemu vhodu. Ze ta vhod je okrašen in na desni strani vhoda stoji godba z Viča, na levi pa sokolska godba iz Trbovelj.

Na kolodvoru

Peron je ves v palmah in lovorjih — prav pomenljiva dekoracija s simboli miru in slave. Zastavice migljajo povsod. Gneča je že velika in markantni g. Schrey s ponosom povdarja, da zastopa najstarejše društvo v državi, namreč društvo ostrostrelecev, ki piše svojo kroniko že 370 let. Tudi mestni župan senator dr. Vladimir Ravnihar je že tu s podžupanom g. prof. Jarcem in drugimi občinskimi svetniki. Vsi načelniki banske uprave in šefi uradov, velika skupina Kola-

na dneva. Tudi pomočnik bana dr. Pirkmajer je že v gneči, v tem se pa pripeljeta minister dr. Drago Marušič in ban dr. Dinko Puc. Ves čas od jutra že igra godba »Slogec«.

Veličasten pogled od Nunske cerkve proti Matici

skega direktorja Kerševana. Naglo so se vili avtomobili med manifestantnimi ovacijami črne množice in dolgih špalirjev naravnost v bansko palačo. Že je bila premagana nervoznost in plašnost, vse ljubljane se je polastilo navdušenje in ostručujoč pogum.

Z Masarykove ceste se je razvil veličasten sprevod.

Na Masarykovi cesti

Na vse zgodaj že so se pričele zbirati pred ljubljanskimi glavnimi kolodvorom množice ljubljanskega in okoliškega prebivalstva, ki so sprejemale z velikim zanimanjem in z živahnimi aplaudiranjem udeležence manifestacijskega zborovanja, ki so v velikem številu in v kompaktnih celotah z vlaki, vozovi, avtobusi pa tudi peš prihiteli v našo belo Ljubljano. Prišli so, da pozdravijo v svoji sredi, v osrčju Slovenije moža, ki je danes najmočnejša garancija za državno in narodno edinstvo, gospoda ministrskega predsednika Bogoljuba Jevtića in njegove najožje sodelavce.

Kmalu po deveti uri se je doslej mračno nebo zjasnilo, pojenjal je dež, ki je drobno rosil na nepregledno množico pred kolodvorom zbrane ljudske mase, ki je zavzemala vedno večji in večji obseg. Prihajale so še trume ljudstva iz bežigradskega okraja, iz St. Vite, Viča, iz Vodmata in Most, prihajale so skupine dalavcev in kmetov iz ljubljanske okolice, prišlo so Vičani s svojo godbo, in z njimi, na okusno z zelenjem in trobojnicami okrašenih vozovih, lepa skupina narodnih noš iz Viča, Rožne doline in Gline. — Vedno večji je postal dotok ljubljanskega meščanstva, hi je hotelo videti in pozdraviti vrhovnega šefa naše državne uprave. Gorenjci, Dolenci, Notranjci in Stajerci, podeželje in mesto, delavci in kmetje, zastopniki vseh stanov in poklicev, vse je prihitelo, da manifestira za veliko in močno Aleksandrovo Jugoslavijo. Kako čudovit je bil pogled na to pestro, razgibano množico, kateri so dale naše narodne noše še prav poseben povdarek.

Ko so se prikazali pred kolodvorom predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić s spremstvom je vzvaloval ves ogromni prostor pred kolodvorom, zadonela je sokolska godba iz Trbovelj in zaorila je ljudska množica, ki je viharo vzklikala Nj. Vel. kralju Petru II., kraljevskemu domu, kraljevim namestnikom, predsedniku vlade g. Jevtiću in ministrom.

Srčni vzkliki, ki so veljali voditelju g. Bogoljubu Jevtiću in njegovim sodelavcem so v jasni in glasni besedi razodeli najglobljo srčno željo vse Slovenije, željo po močni, enotni in veliki Jugoslaviji. In ko so se g. Jevtić z g. banom in gg. ministri odpeljali proti banski palači, je za njimi donelo iz tisočih in tisočih grl navdušeno vzklikanje, ljudske množice so se strnile v

mogočen sprevod,

ki se je po Masarykovi cesti začel pomikati proti Tyrševi cesti in nato na Kongresni trg. Na čelu impozantnega sprevoda je igrala godba »Sloge«, za njo je v strujenih vrstah korakala ljubljanska gasilska župa, nato pa v dolgi vrsti pomešani med seboj zastopniki vseh stanov in poklicev iz vse naše banovine. Ramo ob rami sta korakala uradnik in delavec, kmet in obrtnik, korakala sta kmečki fant v pestri narodni noši in mešan v črni sakoju. Vmes so pa bili porazdeljeni vozovi z našimi kmečkimi fanti in dekleti. Iz zelenja in zastav, iz pisane barvitosti okusno in svečano ovenčanih voz so doneli vzkliki g. Jevtiću, ki so odmevali vso pot iz dolge vrste manifestantov našemu znamenitu državniku. In vso pot so se priključevale temu mogočnemu sprevodu množice gledalcev, v Tavčarjevi ulici pa še cela vrsta kmečkih voz, ki so pripeljali iz Medvod, Dobrunj, Zelmedelj in drugod kopico ljudi v prazničnih narodnih nošah. Sprevod, v katerem so poleg godbe »Sloge« igrala še godbi iz Viča in Trbovelj, harmonike in tamburice, se je — povsod burno pozdravljan — pomikal mimo pošte po Šelenburgovi ulici na Kongresni trg, ki je bil že ves črn ljudi in kateremu so naše narodne noše in naši kmečki vozovi dali pestro pisanost. Ves poln je bil že trg, pa še in še so prihajali ljudje, prišla je tudi večja družba, okrog 500, beograjskih omladincev, ki so — živahno pozdravljeni — prišli, da z nami manifestirajo za našega voditelja.

Še en sprevod

Drugi sprevod se je pa vliil naravnost dalje po Miklošičevi cesti in čez Marijin trg po Wolfovi ulici na Kongresni trg. Morda je bilo v tem improviziranem sprevodu še več ljudstva, kakor v prvem! Tudi Marijin trg je bil ves nabit ljudstva.

Obisk v domovanju bana dr. Dinka Puca

V banski palači so dostojanstveniki takoj odšli v stanovanje bana, kjer jih je z vso ljubeznivostjo sprejela banica gospa Olga v zelo skromni žalni toaleti, saj je pred kratkim izgubila svojega očeta. Kakor zna le slovenska hišna mati, je svoje najodličnejše goste z vso pripravljenostjo postregla, da je prav naglo in v najprijetnejšem razgovoru potekel čas, ko je telefon naznanil, da je Kongresni trg že nabit poln.

Na Kongresnem trgu

Že od daleč pozdravljajo množice avtomobile. Naglo hite voditelji naroda na oder. Ves je okrašen s trobojnicami in palmami. Ogromni trg z okolico je ves črn in nallaten in prav tako vsa okna, polna ljudi je pa tudi pred pošto, na Aleksandrovi cesti in na Marijinem trgu. Trideset tisoč! Na sredi trga stoji voz z

zvočniki. Pred odrom je pisan pas narodnih noš, na desni godba »Sloge«, na levi godbi z Viča in Trbovelj, pred univerzo gasilci, odhod pa tja pred Filharmonijo pa v barvah in narodnih nošah migljajoči vozovi. Dolgo traja, da se trg pomiri in je mogoče čuti besede napovedovalca pri mikrofону. — Na odru so zbrani člani Glavnega volilnega odbora in raznih krajevnih odborov, odbor Narodne pravde, senatorji, reprezentanta Kmetijske družbe gg. Detela in Sanein, predsednik Zveze slovenskih kmetov g. Koman, predsednik NSZ g. Juvan, kandidatje, podžupan g. prof. Jare z občinskimi svetniki g. dr. Fetičhom in drugimi, razni drugi odličniki, zlasti pa padajo v oči trije osiveli in v bojih za narodno-napredno stvar preizkušeni starčki gg. Josip Turk na tribuni, radostno nasmejani nad 80letni junak Ilija Predovič in na oknu svoje hiše Josip Lavrenčič, ki je zastopal naš narod tudi v rimskem parlamentu. Zmagoslavno majniško solnce je radostno pogledalo izza oblakov in razpršilo mnoge skrbi, pa tudi želje razhičenih meščanov.

Shod

otvarja mestni župan dr. Vladimir Ravnihar

z naslednjim govorom:

Spoštovani zborovalci! Rojaki! Z zahvalo, da ste se v tako veličastnem številu odzvali našemu klicu veljaj moj prvi pozdrav tebi narod, ki si prihitel izpod sinjega Triglava, pa z doljenjskih gor, od zelene Podravščine pa s krškega Krasa.

Zato mislim, da sem legitimiran od vseh, naši Jugoslaviji tako zvesto undanih Slovencev, ko izrekam svoj nadaljnji pozdrav našim visokim in odličnim gostom, dostojanstvenikom naše državne oblasti. Predvsem naj pozdravim gospoda predsednika vlade in našega ministra zunanjih poslov Bogoljuba Jevtića. Njegova navzočnost na današnjem manifestacijskem zboru nam priča, kako zelo smo povezani medseboj v znamenju državnega in narodnega edinstva.

Diplomat mednarodnega slovesa

V gospodu predsedniku vlade cenimo diplomata mednarodnega slovesa, ki ne samo, da vedno in v najkvalitetnejših položajih pogumno in hrabro stoji na braniku pravic naše mlade države Jugoslavije, nego je tej naši državi v mednarodnem svetu znal pridobiti ugled, za katerega nas zavidaajo druge države. Državnik

Govor predsednika vlade g. Jevtića

S čvrstim in prožnim korakom je stopil k mikrofону predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić. Množica je vzvalovala, kakor bi bila elektrizirana. Vzklikov, pozdravljanja, ploskanja ni bilo konca ne kraja. Z rahlim nasmehom na obrazu, ves čil in svež je predsednik vlade odzdravil na vse strani in pričel:

Nenavadno se veselim, da se mi je ponudila priložnost, da Vas lahko o priliki tega važnega narodnega posla, prisrčno pozdravim na tem izredno ugodnem zborovanju. Kol predsednik kraljevske vlade v njenem imenu, in kol nosilec državne liste, v imenu kandidatov na tej listi, sem srečen, da lahko tu v beli Ljubljani izrazim globoko in iskreno čuvstvo zvestobe in bralstva, ki družijo vse kraje naše lepe domovine s to slavno zibelko vizijskega ilirskega gibanja in severno svetilko naše nacionalne kulture.

Jugoslavija je nedotakljiva in sveta zapuščina Aleksandra I.

Danes smo se sestrili tu vsi brez razlike, v neomajni skupnosti čuvstev in prepričanja, da je kraljevina Jugoslavija nedotakljiva celota našega narodnega življenja in obstoja, da je sveta zapuščina našega največjega vladarja, blagopokojnega kralja viteza Aleksandra I. Zedinitelja. (Ogromna množica ljudi vzklika viharo in enodušno: »Slava mu!«)

Ko nam je zapustil za volilo Jugoslavijo, ki jo moramo zvesto čuvati in samo okrepjeno izročiti bodočemu jugoslovanskemu rodu, nam je volilo kralj zapustil zedinjeno domovino močno, ugledno in zagotovljeno. Naša narodna zgodovina ne pozna močnejše, bolj priznane in blagodejnejše naše nacionalne države. Danes je trajno organizirana po načelih ustave iz leta 1931, ki izraža popolno edinstvo jugoslovanskega naroda in daje vsa poročila za njegovo popolno osvaritev.

Pri izvrševanju zapuščine kralja-mučenika so nam naše dolžnosti odredene in cilj našega današnjega sestanika je, da te dolžnosti poudarimo in da se vsi složno kakor en mož gromko zaobljubimo, da bomo čuvali Jugoslavijo, branili edinstvo naroda in zavarovali svetlino jugoslovanske napredne bodočnosti. (Bomo! Tako je! Viharno ploskanje in odobravanje.)

Bratje!

Zemljepisna lega in moč zedinjenega naroda nalagata kraljevini Jugoslaviji posebne dolžnosti v mednarodnem življenju. To sami veste, čim močnejši in čvrstejši je kdo, čim bolj priznan in ugleden je v

prvega reda je stopil na čelu naše vlade, da jo vodi kot vršilec nesmrtno oporoke našega Blagopokojnega kralja. Silno je odjeknilo v rodoljubnih srcih vseh Jugoslovancev, tudi onih, ki so dotlej stali na strani, ko nam je novi mož razodel svoj program. Narodno in državno edinstvo na vrhu, potem pa gospodarska obnova, socialna pravičnost, red in zakonitost, vse pa v znamenju narodne sloge in vzajemnega nesebičnega dela.

Mesto lepih besed — dejanja

Namestu mnogih lepih besedi in upalnih nad, nam predsednik vlade postavlja dejstva. Gospod predsednik vlade je mož dejanja. A ta dejanja pričajo o njegovem globokem razumevanju ljudskih potreb, o njegovem socialnem čutenju, o njegovi objektivnosti in pravičnosti. Zato mu bodi poseben pozdrav, s katerim mu zakličemo svoj prisrčni slovenski: »Živijo!« (Burno in frenetično ploskanje in vzklikanje.)

Pozdravljam nadalje ostale gospode ministre, ki so z gospodom predsednikom vlade pohiteli v našo jugoslovansko Ljubljano. Pozdravljam gospoda ministra saobračaja ing. Dimitrija Vujića, ministra za telesno vzgojo dr. Ljudevita Auerja, ministra za šume in rude dr. Svetislava Popovića ter našega ministra rojaka dr. Draga Marušića. (Viharno pozdravljanje.)

Nekoliko trenutkov Velike-mu tvorcu naše države

Preden preidemo na dnevni red se nam beseda zaustavlja ob svečani misli na velikega tvorca naše države in našega zedinjenega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. V globoki pobožnosti posvetimo nekoliko trenutkov Njegovemu nesmrtnemu spominu. »Slava mu!« (Odkrite množice obmolknijo za eno minuto.)

Z ničemer bolj pa bi se temu spoštovanju ne mogli oddolžiti, kakor s svečanim zagotovilom, da osredotočimo vso svojo ljubezen in udanost mlademu našem kralju Petru II. Ljubezen in udanost, ki morata priti do izraza ne samo v besedah, ampak v dejanjih, v složnem in vzajemnem delu vseh vseh državljanov za veliko bodočnost naše skupne domovine. V tem zmislu pozdravimo svojega kralja z vzklikom: »Živijo kralj Peter II.« (Burni vzkliki Nj. Vel. kralju.) Ko so se polegli manifestantni vzkliki je godba »Sloge« zaigrala državno himno.

Predsednik g. dr. Ravnihar je dal nato besedo predsedniku vlade g. Bogoljubu Jevtiću.

družbi, tem večje so tudi njegove obveznosti. Mednarodne dolžnosti kraljevine Jugoslavije so v njeni zgodovinski nujnosti. Ona imi biti zvest čuvár miru in spoštovanja obveznosti v mednarodni skupnosti, iskreno zavele sporazuma in sodelovanja. Pri izvajanju teh dolžnosti ima vse možnosti za popoln razvoj in za primeren prostor na svetu. To so njene visoke dolžnosti, to je tudi njeno zgodovinsko poslanstvo, s katerim se ponaša. Vi, ki živite tu stoletja in stoletja, izpostavljati boju med dvema velikima narodoma, najboljši pomenjujele pomen moči jugoslovanskega edinstva in visokega poslanstva, ki ga ima Jugoslavija.

S tem v zvezi se z zadovoljstvom spominjam zasedanja stalnega sveta Male antante, ki se je vršilo tu, v banski palači, 11. januarja t. l. Spomnite se še, da je Mala antanta takrat pozdravila italijansko-francoski dogovor v Rimu v veri, da bo mnogo pripomogel za ohranitev in organizacijo trajnega miru. S tem namenom smo izrekli svojo pripravljenost za sporazum z vsemi našimi sosedmi, obenem pa tudi da bomo čuvali našo narodovo varnost in naše narodne interese. Mi ljudi danes neomajno verujemo, da je edina pot za ureditev razmer na svetu, posebno pa v našem delu Evrope, sporazum in sodelovanje. V tem je rešitev naše civilizacije, v tem je tudi napredna bodočnost za vse narode. Mi lahko s povzdignjenim glasom rečemo:

Jugoslavija s te poti ne bo nikoli krenila, kakor se nikoli ne bo umaknila, če se kdo dotakne njene varnosti in njenih nacionalnih pravic

(Tako je! Živio! Viharno in dolgočasno ploskanje in odobravanje.)

Bratje!

V proglasu, ki smo ga mi, člani kraljevske vlade, poslali volilcem, v proglasu, ki ga poznate, smo jasno in določeno povedali, kakšne so naše dolžnosti in kaj nam je cilj v državni upravi. Jasno in glasno smo rekli, da se na teh volitvah ne sme pripraviti, ne glasovati o državnem in narodnem edinstvu. (Viharno odobravanje in vzkliki: Tako je! Živio!)

Te svele pridobitve sloje nedotakljivo nad nami, stoji nad volilno borbo, ki naj obnovi narodno skupščino. Naš narod hoče neodoljivo izrabo vseh sil za veličino in blagostanje ene in nedeljive Jugoslavije. Čas je, da se razvijejo vse energije v neutrudljivi akciji ustvarjanja in gradjenja.

Več dela in več kruha

Danes, ko je treba zaorati globoko brazdo socialnega in gospodarskega preporoda, ko je treba reševati naš narod iz gospodarske sliške in izčrpljenja, ko je treba usvajati več dela in več kruha (tako je!), ne smemo prekrizati rok in se abstimirati. (Tako je! Živio! Splošno odobravanje.) Iskreno moramo obžalovati, da nekatere narodne sile, čeprav maloštevilne, v teh krajih niso z nami v isti črti, v istem polelu. Mi nočemo fronti, mi hočemo složno narodno gibanje za napredek in zboljšanje. (Splošno ploskanje in enodušni vzkliki: Živio! Tako je!) Dosti smo videli in izkusili, da ne bi poznali dejanske vrednosti teh znanih političnih dogem. Mi hočemo več in bolje od tega. Mi hočemo močno in mednarodno ugledno kraljevino Jugoslavijo. (Tako je! Splošno viharo odobravanje.)

Unitarna država z banovinskimi samoupravami

Hočemo unitarno državo s popolnimi banovinskimi samoupravami in dekoncentracijo oblasti. Hočemo sodobno organiziranje gospodarskega in socialnega življenja vsega naroda. Hočemo medsebojno harmonijo vseh družabnih vrst in solidarnost v težki borbi z gospodarsko, socialno in moralno krizo sedanjega časa. Regionalizem in cepljenje sta slabost; samo zedinjeni narod s skupnim in organiziranim prizadevanjem si more zagotoviti obstoj in napredujočo bodočnost.

Dragi prijatelji in bratje!

Danes v neposrednem stiku z vami, v srcu naše divne Slovenije, vam moram izraziti svoje občudovanje za neumorno konstruktivno delo pri povzdigi naše nacionalne kulture.

Od Prešerna pa do Kreka

Koliko lepega, vzvišenega narodnega poleta in zamaha je od jugoslov. idealizma našega velikega pesnika Prešerna na vse do učitelja in organizatorja velike zgradbe slovenskega združništva dr. Janeza Kreka. Odtod hudi naša vera, da bo program jugoslovanske narodne obnove našel pri vas popolno razumevanje in soglasno podporo.

Naš program poznate. Da bi ga mogli izpolniti, da bi vam mogli dati pošleno upravo, zdrave finance in javni kredit; da bi povzdignili pravosodje in pravno varnost na višino moderne države; da bi mogli socialno in gospodarsko organizirati boj za napredek in blagostanje naroda, je potrebno, da greste vsi kakor en mož 5. maja na volišče in nam daste svoje zaupanje. Naslanjajoč se na to široko zaupanje, bomo z zaupanjem nosili težko odgovornost pri urejanju velikih nalog, ki stoji pred nami, in tako zvesto in vdano služili našemu mlademu kralju Nj. Vel. Petru II. in vsemu jugoslovanskemu narodu.

Živel! (Soglasno dolgočasno in viharo ploskanje in gromki vzkliki Živio! Živio!)

Predsednik dr. Vladimir Ravnihar je dal nato besedo prometnemu ministru inž. Vujiću.

Govori minister g. Dimitrij Vujić

Navdušeno z burnim ploskanjem pozdravljen je stopil na pozornico minister za promet.

»Bratje moji,« je začel svoj govor g. Vujić, »največje zadovoljstvo, ki ga more človek doživeti v svojih letih je, da pridem v divno Ljubljano, da lahko pred vami na tem ogromnem zborovanju izpregovorim besedo in iznesem dejstva, ki so v marsičem ovirala razvoj našega narodnega napredka na socialnem in gospodarskem polju.

Bile so razne vlade in razni programi. Vsaka vlada je prihajala z idealnim programom, obljubljala je, toda zdi se mi, da ni prišla do tega, da bi te programe tudi izvedla.

Ko je Nj. kr. Vis. knez-namestnik Pavle Karađordjević (viharno in dolgočasno vzkliki: Živel knez!), rasni predstavnik močrosti našega naroda, uvidel z obema gospodoma namestnikoma, da tako dalje ne gre, je stvar preokrenil in pripeljal nove ljudi. Vlado mladih ljudi, vlado nenavadne energije, vlado g. Bogoljuba Jevtića (dolgočasno vzkliki: Živela vlada Bogoljuba Jevtića!), znanega veterana in borca za blagor domovine.

Bratje! Prišli smo na upravo države in prepričani bodite, da ni nikogar izmed nas, ki ne bi bil pripravljen dati tudi življenje za blagor kralja, domovine in blaginjo naroda. (Živahno odobravanje in vzkliki: Tako je!). V vladi predsednika g. Bogoljuba Jevtića ni niti enega moža, ki bi imel temno preteklost. Mi smo bratje, bratje skupaj z vami — ko je kraljevina Srbija zahtevala, da se izpolni volilo naših dedov, da se Jugoslavija zedini — vsi skupaj z vami odšli na fronto s puško v roki in smo to državo vzajemno osvobodili. In prav je, ko smo jo

Dr. Vladko Maček in Slovenci

Edina lista, ki bi mogla priti za Slovence v poštev dne 5. maja poleg liste vladnega predsednika, je lista zagrebskega odvetnika dr. Vladka Mačka. Lista bivšega ministra B. Maksimovića je zelo enostranska. Na njej so zbrani skoraj sami beograjski advokati in državni penzioneri, a Hrvati in Slovenci na njej skoro ni. Tudi lista doslej malo poznane gospoda Ljotića ni lista kakšne organizacije, temveč je bolj lista maloštevilne grupice, ki se hoče politično uveljaviti, ki pa nima nobenega jasnega cilja, nobenega programa in ki sploh ne vé, kaj hoče.

Poglejmo si gospoda dr. Mačka! Politično je pred 6. januarjem 1929 veljal samo toliko, v kolikor ga je nosil pokojni Stjepan Radić. — Radić je bil mož širokega obzora, velikega uma in lyorec kmetijskih socialnih zahtev. Bil je Hrvat in Jugoslovčan ter organizator kmetijskih množic. Že davno pred vojno, še pod krvavim režimom madžarskih banov v Zagrebu, je hodil od sela do sela in budil hrvaškega kmeta iz politične in socialne dremavice. Poštenjak od nog do glave, si je pridobil neomajeno zaupanje hrvaškega seljaka, delavca in obrtnika. Bil je res politični vodja svojega naroda.

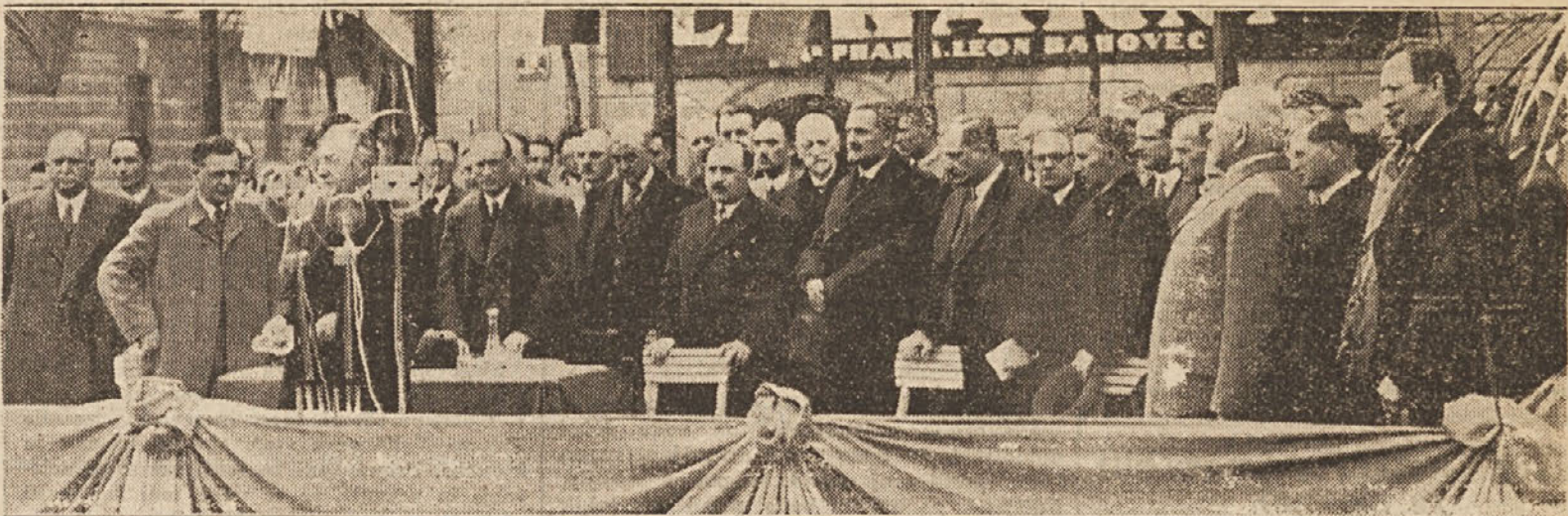
Po njegovi smrti je prišel na njegovo mesto dr. Vladko Maček, advokat iz Zeline, ki se je preselil v Zagreb. Po izobrazbi in širokogrudnosti duše se ne more primerjati v nobenem oziru z Radićem. Hotel je postati popularen za vsako ceno, zato je stremel za tem, da pride v zapor, dobro računajoč, da mu more samo »politično mučeništvo« nadoknaditi listu, kar je pok. Radić duševno imel, a kar njemu manjka.

Pokojni Radić je imel Slovence rad in jih je spoštoval. Rad je prihajal v naše kraje, ki jih je v svoji mladosti večinoma tudi prepoloval peš. G. dr. Maček je sicer po očetu-uradniku Slovenec, po materi Hrvat, po političnem gledanju pa ozkogruden frankovec. Socialnega in kmetijskega občutka nima, in že zato ne more biti nikdar nikoli pravi naslednik Stjepana Radića. Že njegova lista, kakor je sestavljena, nima nič »radičevskega«. Na Hrvaškem so na njej ljudje frankovskega mišljenja, večinoma advokati in užaljene veličine od nekdanjih prisilšev Svelozarja Pribičevića. Starih radičevcev, veteranov iz težkih borb proti Khuen-Hedervaryju, temu krvniku hrvaških kmetov, na tej listi skoro ni, razven pet, šest kmetijskih poslancev, ki so bili v starem parlamentu zvesta garda pokojnega St. Radića, na tej listi popolnoma manjka, celo ranjeni pošteni kmet Ivan Grandija je izostal. Njihova mesta so zasedli prisilšev Pribičević, v Bosni in Hercegovini pa ponajveč muslimani, o katerih je že pokojni Radić rekel, da se morajo končno vendarle opredeliti, ali so Hrvati ali so Srbi, in da se ne morejo politično vedno skrivati samo za svojo mohamedovsko vero.

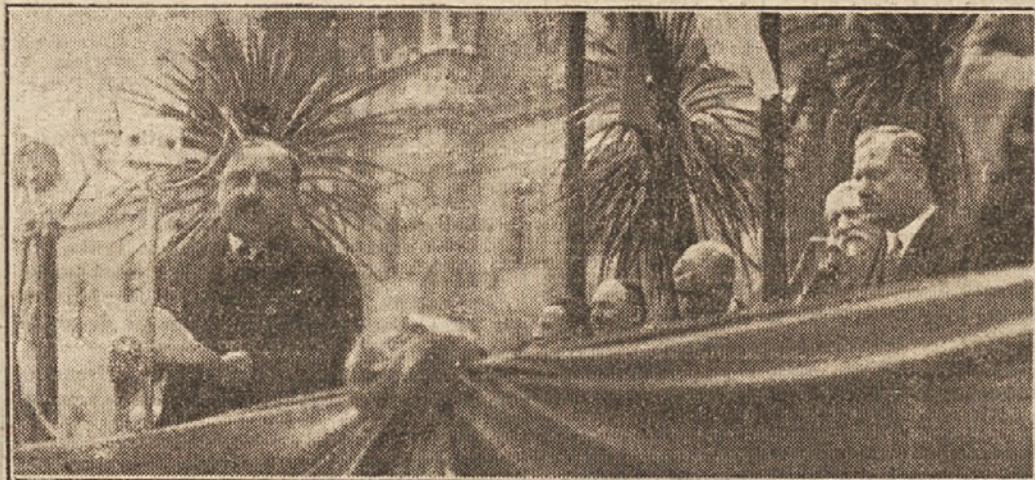
Dr. Vl. Maček je torej popolnoma opustil stari, preizkušeni seljaški program. Polisnil je v ozadje socialna in gospodarska vprašanja in postavil pred volilce svoj samohrvaški uslavnoopravni program, ki zahteva »slobodno« Hrvaško, s tem zanikačoč jugoslovansko državo, ki je — to je znano vsakemu politiku pri nas! — ne mara. On zahteva stari, nesodobni »hrvaški« sabor v Zagrebu, v katerem so vedno odločevali skrahirani pomadžaronjeni fevdalci in veleposelsniki.

»Radičevci« v Sloveniji so bili za življenje pok. Stjepana Radića organizirani za sebe in so tvorili s hrvaško stranko le federativno zvezo. Imeli so svoj gospodarski in socialni program, o katerem je nekoč pok. Radić zapisal, da je še boljši in socialno točnejši kot njegov. Ta avtonomna stranka je tvorila v Sloveniji nad 20.000 glasov in je imela odlične sodelavce. Doktor Maček je sedaj to skupino popolnoma prezrl. V Sloveniji kandidira na svoji listi popolnoma nepoznane ljudi iz Zagreba in nekaj pristašev bivše Pribičevićeve stranke, ki pa so bili nekoč »integralni« Jugoslovani žalostnega spomina. Od starih, slovenskih radičevcev na Mačkovi listi ni niti enega! To dokazuje, da dr. Maček Slovence mrzi in prezira in da na njihovo sodelovanje ne računa, ker je Samohrvat frankovskega kova.

Kako malo je lista dr. Mačka »radičevska«, dokazuje najbolje to, da ni na njej niti enega od Radičeve rodbine, celo mirnega in poštenega dr. Stjepana Košutića ne, čeprav je bil ves čas Radičevega življenja, član ožjega vodstva njegove stran-

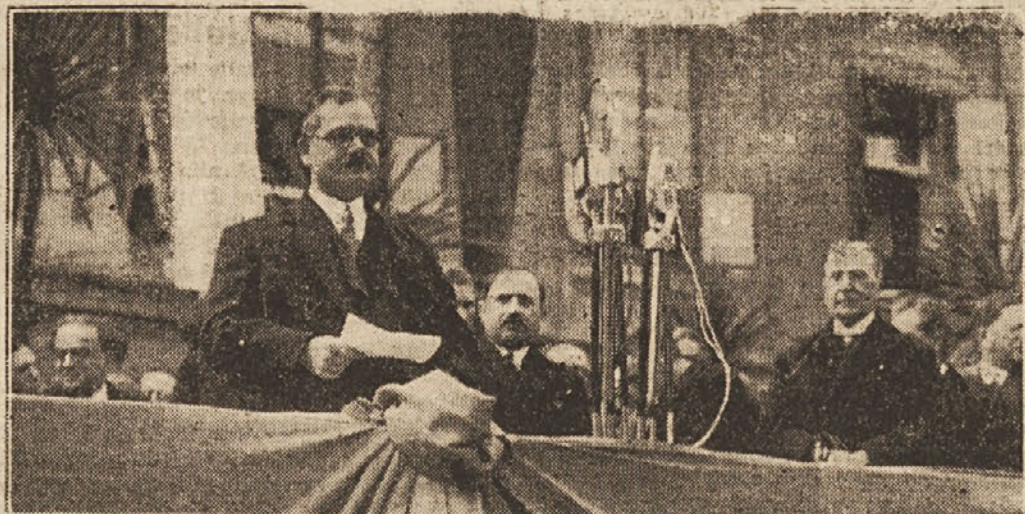
Predsednik mestne občine dr. Vladimir Ravnihar odvarja shod

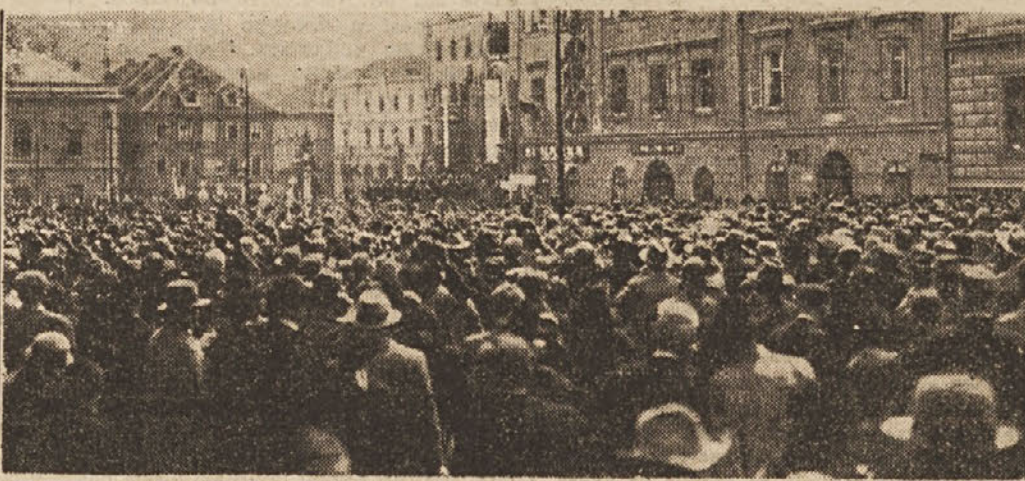
Govori predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić

Pri mikrofoni minister ing. Vujić

Govori minister dr. Marušić

30.000 volilcev pazljivo sledi govoru predsednika vlade

ke in z dr. Mačkom vred zaprl, predno se je storil znani »narodni sporazum« l. 1925.

Slovenci nimamo tedaj pri Mačkovi listi kaj iskati. Slovenec, ki bi za njo oddal svoj glas, bi glasoval proti sebi, proti Slovencem. Gospod dr. Ant. Korošec že vé, zakaj je odbil, ili z dr. Mačkom na eno listo. Mačkova lista je resnično prolijugoslovanske miselnosti, slrmi za tem, da se Hrvaška izloči iz Jugoslavije, Slovence pa da se prepusti njihovi megleni usodi.

Slovenci, lako nas hrvaški frankovci politično ne smejo izigravati!

Kandidati na Mačkovi listi v Sloveniji so torej slučajno skupaj nabrani ljudje, brez lasne organizacije in brez potrebne politične homogenosti. Samo v Prekmurju je poslal dr. Maček resnejše ljudi, zavedne Hrvate, zvesti svojemu velikohrvaškemu imperializmu, ki lrdi, da so naši Prekmurci Hrvati, a ne Slovenci. Tam se je zvezal z madžarsko manjšino.

Mi Slovenci pojdemo preko liste dr. Mač-

(Nadaljevanje z druge strani.)

mi osvobodili, da jo tudi mi uredimo in da damo narodu tisto blagostanje, ki ga je vreden. (Odobranje in vzkliki tako je!)

Dosti je bilo besed, dosti je bilo obljub, dosti dogovorov, dosti programa. Vlada predsednika Bogoljuba Jevtića je prišla kot vlada ljudi, ki hočejo izvesti program, ki je narodu všeč. Ona hoče, da njena dela vaše zaupanje tudi opravičijo. (Odobranje: Tako je!)

Kraljevska vlada, ki ji stoji na čelu g. Bogoljub Jevtić, združuje svoj program v besedah: Narod hoče dela in kruha. (Odobranje in vzkliki: Tako je!)

Kmet je tisti, ki hrani in brani vse

V naši državi živi na vsakih sto ljudi 85 kmetov, ki ustvarjajo hrano za vse, zato je kraljevska vlada posvetila posebno pozornost kmetiji in kmetu, držeč se načela, da je kmet tisti, ki hrani in brani vse. Če je kmet zadovoljen, bo zadovoljen tudi delavec, bo zadovoljen obrtnik, trgovec in uradnik. Bratje, če imate dobro upravo, bodite prepričani, da boste s svojo slogo in našo energijo doživeli lepšo bodočnost. (Viharno ploskanje in burni vzkliki: Tako je!)

Naš narod je zaslužen, naša zemlja je plodna in če bo uprava dobra pod g. Bogoljubom Jevtićem, bomo skupaj z vami mogli napraviti čudeže na kulturnem in gospodarskem polju. (Viharen aplavz in vzkliki: Živela vlada g. Jevtića!)

Bratje! Rekli smo: Nočemo več besedi, hočemo da govorje dela. In res je kraljevska vlada g. Bogoljuba Jevtića krenila na delo. Deležen sem bil časti, da sem dobil enega izmed največjih resorov v kraljevski vladi, to je resor ministrstva za promet. Kaj je bila moja naloga? Moja naloga je bila izpolniti tisto, kar je naš predsednik vlade javno in odkrito dejal: Dela in kruha narodu. Kot prometni minister sem se najprej potrudil, da te železnice, to narodno blago, najprej pripeljem in približam narodu, da bo prebivalstvo čutilo, da so železnice njegova last. (Navdušeni vzkliki: Tako je! Živel Vujić!) A kako naj narod čuti, da je to njegova lastnina, če ne more do teh železnic, ker so cene in tarife predrage? Tu ni treba dosti filozofije. Hotel sem koristiti narodu in sem takoj po nasvetu g. Jevtića začel redukcijo tarif, držeč se načela:

Čim nižja bo tarifa, tem več bo potnikov, čim več bo potnikov, tem več bo prometa, a čim več bo prometa, tem več bo tudi zaslužka

(Viharno odobranje in vzkliki: Tako je! Živel Vujić!) Železnice ne smejo služiti samo kot sredstvo za prevoz. Služiti morajo tudi nacionalni stvari. Če bi naši predniki izdali take ukrepe, najbrže ne bi bilo lažnih patriotov, ki prihajajo sem, da razdvajajo dva rodna brata zaradi svojih strankarskih ciljev. (Ogorčeni vzkliki: Do! z njimi!) Dosti je bilo, bratje teh apostolov brez poštenja in teh mojstrov brez poklica (do! z njimi!). Kraljevska vlada išče poštene ljudi, strokovnjake, ki bodo kos svoji nalogi. In samo tako bo v redu in miru vzevalo blagostanje, napredek in zadovoljstvo.

Mir na zunaj, delo na znotraj

Kraljevska vlada ne zahteva ničesar drugega, kakor samo mir in prijateljstvo na znotraj. (Viharni vzkliki: Tako je! Živio!) To je aksiom, ki bo vodil vlado g. Bogolju-

ka na dnevni red, za svojo neodvisnost od hrvaških frankovcev, za državo, za reformistično vlado g. Bogoljuba Jevtića. Glasovi, oddani za listo dr. Mačka v Sloveniji, so vrženi proč. Naj bi se gosp. dr. Maček najprej sporazumel s Slovenci katerekoli smeri že, glede političnega programa v bodočnosti, pa bi bil položaj za Hrvate in Slovence lažji in jase. V kalnem pa pri nas zagrebski advokati ne bodo ribarili! To naj si zagrebska gospoda enkrat za vselej zapomne!

ba Jevtića. (Dolgotrajni navdušeni vzkliki: Živio Jevtić!) Ne pozabite, bratje, da je plug največje orodje našega naroda, in vladala g. Bogoljuba Jevtića je s tem plugom z vašo pomočjo globoko zaorala, da očisti zemljo plevela in da na njegovem mestu zasadi in zaseje plodonosne rastline, ki bodo mogle preživiti naš dober narod. (Viharno odobravanje in vzkliki: Tako je! Živio!)

Prišel je danes trenutek, da naš dober kmet, naš gospodarstvenik, naš obrtnik in naš delavec lahko gredo po poti, ki ga bo pripeljala do napredka, prišel je trenutek, da vsi skupaj stopimo na delo. (Vzkliki: Tako je!)

Bratje! Nič več ne bo dovoljena igra z zakoni.

Zakon v naši državi mora biti za vse enak

(Viharno odobravanje in vzkliki: Tako je! Živio!)

Bili so časi pri nekaj prejšnjih politikih, da so pihljali po sodiščih razni strankarski vetrovi, toda ne pozabite bratje, da se v istem trenutku, ko prestopi strankarstvo prag sodišča, poslovi pravica skozi okno. (Vzkliki: Tako je!)

5. maj prihaja, bratje. 5. maj vam prinese srečo in blagostanje, če boste zavedni in složni in če boste enotno šli na volitve in vsi kakor en mož glasovali za vladu g. Bogoljuba Jevtića, ki je pripravljen, da skupaj z vami, če treba, vse žrtvuje za delo in blaginjo naroda ter slavo in veličino naše države. (Viharno odobravanje, ploskanje in vzkliki: Živel Bogoljub Jevtić!)

Jugoslovanski materi

Bratje moji, dovolite mi, da se na tem shodu obrnem tudi do naših mater in do naših sestra. Nočem zamuditi prilike, da ne

Govori minister dr. Drago Marušić

Veličastni zbor! Dragi rojaki!

Pravkar ste imeli priliko slišati g. Bogoljuba Jevtića, predsednika kraljevske vlade in nosilca naše kandidatne liste, imeli ste priliko slišati moža, kateremu gre kot najbližjemu svetovalcu in sodelavcu blagopokojnega viteškega kralja (klici: Slava mu!) Aleksandra Zedinitelja v veliki meri zasluga, da je postala Jugoslavija na svetovni pozornici uvrščena in spoštovan činitelj reda in svetovnega miru. Z g. Jevtićem na čelu gremo pogumnega sreča in s čistimi nameni na volitve v narodno skupščino, da z njimi pred seboj in pred celim svetom manifestiramo za idejo jugoslovanskega državnega in nacionalnega edinstva, za idejo, ki je in mora ostati tudi v bodoče temelj naše državne politike. (Živio!)

Če bi bile te volitve navadne skupščinske volitve, kakor smo jih bili vajeni pred 6. januarjem 1929, ko so se razni strankarski voditelji potegovali za neomejeno oblast v državi in ko je bila zmaga ene ali druge stranke edini imperativ celotne državne politike, potem bi se s sedanjimi volitvami ne pečali tako intenzivno in od vsakega državljanu zahtevali, da izpolni svojo državljansko dolžnost. Toda te volitve se vršijo v dobi in pod okoliscinami, ki jim dajejo izreden pomen.

Izreden pomen volitev

Pred vsem so to prve volitve po mučeniški smrti našega nesmrtnega kralja (Slava mu!), ki se je s svojo krvjo zapeljal svoje življensko genialno delo, delo duhovnega zedinjenja in notranje konsolidacije Jugoslavije. Se vsemu nam v spominu oni strašni trenutek, ko je prispela vest, da so zločinski strelci v Marseilli prestigili nit življenja njemu, ki je vspevaljal voljo in moč Jugoslavije in njenega naroda. Naši notranji in zunanji sovražniki so se naslajali v nadah, da je s kraljem zadeto v srce tudi njegovo zgodovinsko delo, da je konec Aleksandrovske Jugoslavije. (Nikdar!) Toda že bližnji dnevi, ki so prikazali jugoslovanski narod v vsej njegovi tugi, moči in dostojanstvu, so jih prepričali, da se jim je račun izjavoil, iz da nedolžno prelite krvi v Marseilli klije nova, še močnejša in močnejša Jugoslavija (burni klici: Živela!).

Djurdjevdanske volitve naj bodo vidni dokaz vsem to in onstran naših državnih meja, da je delo našega velikega kralja Mučenika nesmrtno, da je postalo najdragocenejša dediščina, ki jo bo narod z ljubeznijo negoval in junaško ževal proti vsakomur, kdor bi je drnil kakorkoli ektrjevati. Ves svet z napetostjo gleda na nas in pričakuje izida volitve hitke.

Pokažimo mu, da je Jugoslavija trdna, edina, močna

(Tako je!)

Nočemo prikrivati dejstva, da je gospodarsko stanje, v katerem se vršijo predstojee volitve, kritično. Toda poudariti moram, da je bila prav sedanja vlada prva, ki je s pogumom pogledala v oči stvarnosti, ter se s pozitivnostjo in ne-sebičnostjo lotila težkega dela ozdravljenja in obnove našega gospodarstva. (Burni klici: Živio!) Ni lahko to delo in nihče naj ne pričakuje čudežev čez noč. Vendar daje to, kar je kraljevska vlada doslej ustvarila, dovolj jantva, da je pot, po kateri je začela hoditi, pravilna in najsilnejši uspeh obetajoča. Kakor se vršijo te volitve v najlepši pomlad, ko vse klije in zeleni, ter se povsod pojavlja novo življenje, tako naj bodo one tudi znak trdnega upanja in čvrste vere v lepšo in srečnejšo bodočnost.

bi tudi to pot ne poudaril pomena naše dobre matere in domačice pri odgoji in razvoju našega novega naraščaja. Od dobre matere je odvisen blagor človeštva, od domače vzgoje pa kultura človekova. (Vzkliki: Tako je!)

Bratje! Mnogo ljudi imamo, ki so končali univerzo, toda verjemite, če niso imeli one prave domače vzgoje, bodo vedno občutili, da jim nekaj manjka. Obračam se do vas, dobre matere, obračam se z zapuščino pradedov: Obrnite pozornost na otroke, da vam deca ne podeduje starega strankarstva, ki deli brata od brata in dela razprtije, kjer jih ne bi bilo treba!

S svojim mlekom dajte otrokom misel in inauguracijo patriotizma: da bodo dobri domoljubi, da bodo dobri državljani in da bodo ljubili svoj narod. In potem verujte, bratje, ti rodovi, ki bodo prišli od takih mater, se bodo čudili in smejali tistim, ki niso znali obdelati to plodno in lepo zemljo. Mesto da bi v njej živeli vsi v blagostanju, se vzlic prirodnemu blagostanju mučimo, in to samo zato, ker imamo še danes preveč strankarjev in lažnih domoljubov, ki si izmišljajo pravilice, samo zato, da bi nam prevzvali in ustvarili prepire ter da nam v razprtiji onesejo žetev. (Vzkliki: Dol z njimi!)

5. maja vam bo vaša zavest prinesla srečo, vam in vsemu našemu narodu. (Viharno vzkliki: Tako je! Živio!) Prosim pa vas, da greste 5. maja vsi kakor en mož na volišče in da glasujete za g. Bogoljuba Jevtića, zakaj on prinaša srečo, prinaša zadovoljstvo in prinaša uspehe v bodočnosti. (Viharno odobravanje in vzkliki: Živel g. Jevtić!)

Pozdravljeni! Živeli bratje Slovenci! (Viharno in soglasno ploskanje in vzkliki: Živio!)

Država ni samo pravna edinic, pač pa tudi socialna

Kraljevska vlada in z njo ves narod sta prepričana, da država ni samo pravna edinic, ki naj skrbi zgolj za mir in red, temveč, da je predvsem socialna edinic, ki naj nudi vsem delavolnim državljanom možnost kruha in zasluzka ter poštenega, človeka vrednega življenja. Tega načela se je kraljevska vlada doslej držala in to načelo ostane tudi v bodoče temeljna smernica njenega dela.

Duh bratstva, ljubezni in sloge

Končno naj predstojee volitve prinesejo tudi duha bratstva, ljubezni in sloge med vse državljane. Jugoslavijo je ustvarila skupna prelita kri najboljših sinov celotnega našega naroda, za to mora ostati Jugoslavija edinstvena, vsem njenim zvestim državljanom enako skrbna in pravična. V svesti smo si, da je samo v redu in zakonitosti mogoč napredek in složno sožitje vseh državljanov (burni klici: Tako je!). Enake pravice in enake dolžnosti, to načelo bomo izvedli do skrajnih konsekvence.

Izkoreniniti strankarske strasti in razlike

Trdno smo odločeni izkoreniniti iz našega narodnega telesa prejšnje strankarske strasti in razlike, ki izvirajo iz naše mračne preteklosti in se niso znale prilagoditi sodobnim socialnim zahtevam. Na tej poti, stoječ neomahljivo na temelju državnega in narodnega edinstva, bomo nadaljevali svoje delo v trdnem prepričanju, da bi vsak povratek nazaj pomenil ogražanje temelja Jugoslavije. Pri teh prizadevanjih računamo na pomoč in podporo celotnega jugoslovanskega naroda. Vsi, ki so dobre volje in ki jim je na srečo dobrobit in napredek naše lepe in prostrane domovine, so nam dobrodošli sodelavci, ne oziraje se na to, kateri politični stranki ali struji so preje pripadali.

Izbira med dvema

Pri teh volitvah vam je, dragi Slovenci, izbirati v glavnem med dvema strujama: ena, ki hoče na trdnih in solidnih temeljih, postavljenih od našega Kralja-Mučenika dograditi veličastno stavbo Jugoslavije, in druga, ki bi na razvalinah sedanje Jugoslavije hotela ustvariti novo državno borbo, ne da bi si bila do danes na jasnem glede oblike in vsebine. (Klici: Proč s takim!) Na eni strani sistematsko nadaljevanje uspešnega započete delo, na drugi strani pa poskus z novimi eksperimenti, katerim vidimo samo začetek, ne vidimo pa konca. Izbira vam ne bo težka. Zato vas dragi rojaki, vabim, da se polnostevilno udeležite volitev 5. maja. Kdor ostane ta dan doma, vedoma ali nevedoma, služi našim notranjim in zunanjim sovražnikom! (Dol z abstinenco!) Kdor se v tem velikem času ne zaveda svojih državljanjskih dolžnosti, ta je slab državljan. (Tako je!), ker ne podpreja svoje osebe interesom celote, ki mu mora biti predvsem pri sreči. Zlasti mi Slovenci, kot severno zapadna živa straža Jugoslavije, kot najbolj ogrožen del te naše lepe države, ki nam edina nudi vse možnosti narodnega obstoja ter kulturnega in gospodarskega napredka, moramo 5. maja enodušno pokazati, da smo vredni dediščine našega nesmrtnega kralja Zedinitelja, da smo za edinstveno nedeljivo in nepremagljivo Jugoslavijo, za mirno, složno in

konstruktivno sodelovanje vseh njenih zvestih in poštenih državljanov. (Viharno odobravanje: Tako je! Živio! Vzkliki ministru dr. Marušiću so dolgo odmevali po vsem ogromnem prostoru in se izlivali v vse ulice in izhodišča veličastno dimenzioniranega Kongresnega trga in Zvezde.)

Po ministru za socialno politiko dr. Marušiću je zopet spregovoril predsednik ljubljanske občine dr. Vladimir Ravnihar:

»Vrsta govornikov je zdaj izčrpana. Preden pa pridemo do zaključka, mislim, da govorim iz srca vseh, če predlagam naslednji brzojavki:

Brzojavni pozdravi

Njegovemu Veličanstvu kralju Petru II., Beograd. — Na veličastnem manifestacijskem zboru v Ljubljani zbrani tisoči Slovencev, izražajo Vašemu Veličanstvu svojo globoko udanost in zvestobo. Pripravljeni posvetiti vse svoje delovanje in nehanje, pa če treba tudi doprinesiti vsako žrtv za srečno bodočnost naše skupne domovine Jugoslavije, se nam izvija iz naših src vzklik »Živio kralj Peter II.! Živel ves naš kraljevski dom! — Predsednik župan dr. Vladimir Ravnihar.

Vsebinsko brzojavke je množica sprejela z ogromnim odobravanjem. (Živio kralj Peter, živela Jugoslavija.)

Predsednik dr. Vladimir Ravnihar je nato prečital drugo brzojavko:

Kraljevsko namestništvo Beograd. — Na velikem zboru v Ljubljani zbrani tisoči Slovencev so veličastno manifestirali za velike politične cilje blagopokojnega kralja Aleksandra I., za državno in narodno edinstvo. Kraljevskemu namestništvu pošiljamo udane pozdrave in izraze neomajne zvestobe.

Tudi ta brzojavka je bila sprejeta s frenetičnim aplavzom in vzkliki kraljevskemu namestništvu.

Nato je predsednik dr. Ravnihar končal: Spoštovani zborovalci! Prihajamo do zaključka. Ne morem drugače, kakor da izrečem toplo zahvalo vsem gg. govornikom za njihova lepa in programatska izvajanja. Govorili so nam iz srca, kako si edino moremo na dnu svoje duše misliti razvoj vse naše državne politike. Za vsakega resnega, pametnega in treznega mislečega človeka ni druge poti do cilja. Po tej poti hočemo hoditi, po poti za našim političnim voditeljem Bogoljubom Jevtićem. Zvestoba za svestobo! Živela naša Jugoslavija, močna in nedeljiva na znotraj, ponos in spoštovanje na zunaj proti vsem in vsakomur.

Konec govora dr. Ravniharja je velikanska množica naroda pozdravila z navdušenimi vzkliki predsedniku g. Jevtiću in njegovi vladi. Po končanem zborovanju je vsa množica zapela pesem »Hej Slovani!«, neprestano vzklikajoč nosilcu državne liste za volitve narodnih poslancev 5. maja, predsedniku vlade in zunanjemu ministru g. Bogoljubu Jevtiću.

Cvetje in ljubezen

Ko je predsednik vlade g. Jevtić šel s tribune na stopnicah, ga je obsulo cvetje z oken, a pred vrati Bahovčeve lekarne ni mogla zadržati svojega navdušenja elegantna mlada dama, ter planila proti njemu, mu stisnila kito cvetja in poljubila roko. Bila je gospodična Vojnićeva iz Zagreba. Za avtomobil je zavaloval veletok navdušenega občinstva po Vegovi ulici, ki je med neprestanimi vzkliki korakalo med gostim špalirjem mimo spomenika Ilirije po cesti 29. oktobra in Bleiweisovi cesti pred bansko palačo.

Pred bansko palačo

Na velikem srednjem balkonu palače so neprestano odzdravljali pozdravom sprejela ministrski predsednik g. Jevtić in ostali ministri. Tekega mimohoda tudi v Ljubljani še nikdar nismo videli. Bil je triumf nosilca državne liste ministrskega predsednika g. Jevtića. Gromovito vzklikanje je neprestano pretresalo ozračje. V sprejemu so vzklikali »Živio kralj!« ter spontano dajali duška svoji ljubezni do enotne Jugoslavije in njenih vojskanih državljanov. Na čelu sprejema je korakala godba, a tudi v sprejemu samem je bilo razvrščenih več godb, ki so z marljivim sviranjem koračnic večale že itak vedro in živahno razpoloženje manifestacij. Okra-

Franc Soupeé: Boccacio

Sinoči smo na odru našega opernega gledališča doživeli premijero Soupeéjeve opere »Boccaccio« v novi priredbi dirigenta Nika Stritofa. Dasi pri celotni predstavi nisem mogel biti navzoč, in nameravam detajlno oceno prinesiti po repriži, moram vendar povdariti, da je bil »Boccaccio« — tak, kakršnega nam je prinesel Stritof — resničen dogodek na našem opernem odru. Niko Stritof, ki je danes edini ustvarjajoči duh in edini res gledališki človek s širokim obzorjem v naši operi, je na ljubko Soupeéjevo glasbo, naslanjajoč se na Genejevo priredbo, priredil in dopisal tekst, katerega je izredno posrečeno dopolnil z glasbenimi točkami iz drugih Soupeéjevih del — in ustvaril tako odskočno krovito in vsega uvaževanja vredno opereto. Najvažnejša, pa tudi radi naših operetnih moči najtežnjaša Stritofova sprememba, da je odvzel teži podajanja ansamblu in jo prenesel na naslovno vlogo »Boccaccio«, je k velikemu uspehu večerajšnje premijere odločno pripomogla. Tako je ležal pretežni del opere na primadoni naše opere, na gospej Zlati Gjungenac-Gavelloni —

šeni vozovi, na več krajih pestro uvrščeni v sprejmu, so dajali vsej povorki svojsko živo in vedro sliko. Na vohoz se lahko videlo može in fante iz bližnje in daljne ljubljanske okolice. Harmonika, petje, mehki zvoki tamburice, ukanje in veselo vzklikanje, ponos, predvsem pa živo upanje, da gremo končno res boljšim časom naproti, je žarelo v jasnih očeh naših okoličanov. Čeprav je mnogo udeležencev zborovanj odšlo po drugih ulicah pred palačo banske uprave in pred Narodni dom, je bilo v sprejmu samem toliko pestrosti, da je opazovalcu udarilo vsak trenutek drugo narečje na uho. Komaj je človek ujel kakšno šegavo izansko, je že zaslišal krepko gorensko, notranjsko ali štajersko narečje. »Jevtić je pravi, ki zna odpirati slepih oči!« je ognjevito ponavljal koščen mož tam nekje iz okolice Cerknice svojim tovarišem v sprejmu. In kakor da se je dvignil val, je zdajci zaorilo iz sprejema in iz špalirja: »Živio Jevtić!« Drugje so malo za godbo moževali šegavi Dolenjci: »Kar mi-javka, naj miši lovi! Mi se ne damo!« In v potrdilo zopet vzkliki in neprestano ponosni vzkliki samozvesti in vere v zmago pravične stvari.

Poseben čar je dajala sprejmu pestra raznolikost. Nikjer nič narejenega, nikjer nič takega, kar bi dišalo po prisiljenosti. Brez razlike stanu: od brezposelnega delavca do visokega državnega funkcionarja so bili ljudje tovariško združeni. Videli smo naše trdne kmetijske grče, meščane, uradnike, delavce, videli smo vse, kakor eno samo veliko, složno družino. Iz stranskih ulic so neprenehoma hitele nove množice in se spotoma uvrščale v sprejmu.

Razhod

Pred Narodnim domom je ljudska množica že davno pred prihodom sprejema zavzela ves prostor, da je policija komaj sproti vzdrževala red v taki gneči. Ko so se začeli prvi zvoki godbe, so jeli ljudje ponovno navdušeno vzklikati kralju, kralji, vladi, Jugoslaviji, narodnemu in državnemu edinstvu in posameznim ministrom. Posebno toplo so vzklikali min. predsedniku Jevtiću, ki ga je še izza dni lanske okto-berske tragedije ves narod vzljubil kot svojega modrega in prevdarnega voditelja.

Kakor mravljišče v pomladnem solncu je bila vsa Ljubljana živahna, ko so se številne množice jele razhajati.

Slovo

Predsednik vlade g. Jevtić in ostali ministri so medtem neprestano sprejemali in poslušali deputacije. Od njih so se vračali delavci, kmetje, akademiki, sportniki, župani in odličniki z enako zadovoljnimi veselimi obrazi. Edino banica gospa Olga je bila obupana, ker so gospodje popolnoma pozabili na jed in na skrbno pripravljene dejeneur. Do zadnje minute so poslušali deputacije, nato so pa avtomobili spet zdirjali na postajo. Med tem so seveda že zamudili potniški vlak in salonskima vozovoma so morali priklopiti drugo lokomotivo, da so se odpeljali dober četrt ure za potniškim vlakom ob 13.15 v Zagreb. Prometni minister g. Vujić ne trpi zamud!

Skozi Wolfovo ulico in čez Marijin trg ter po Miklošičevi cesti so drveli avtomobili z vso naglico. Ali vendar so jih spoznali popoldanski izprehajalci, jih pozdravljali in jim živahno vzklikali. Peron je bil spet ves nabit in godba je igrala. Ze so bili ministri pri oknih in stresali roke vsakomur, kdor se je prefil v bližino. Vsi so bili nadvse zadovoljni in židane volje po takem zmagovalstvu. Minister g. dr. Marušić, ban g. dr. Dinko Puc, župan senator g. dr. Vladimir Ravnihar, minister g. Pucelj in drugi dostojanstveniki so se morali posloviti v vsej hitrici, da so dali prostora prav vsem v bližini vagonov. Šef glavne postaje g. Škof je dal zadnje direktive in vlak se je med gromovitimi vzkliki, mahanjem rok, klobukov in robcev že pomikal proti Zagrebu.

Vse faze sprejema, sprejema, shoda in slovesa so funkcionirale odlično, saj je vodil aranžma naš preizkušeni strokovnjak ravnatelj g. Danilo Šaplja.

In že sam to je najmočnejša garancija za absoluten uspeh. Ostale vloge so zasedli stari operetni znanci ge. Stagerjeva in Spanova in gospoda Peček in Janko, ki so kot vedno bili v formi. Na pomoč so priskočili še ga. Župečeva in g. Sanein, ki so dali svoje najbolje, g. Franel, prvič pa se je pojavila na našem opernem odru gdč. Jelka Iglitčeva, ki je s Fiamello, tako pevsko, kakor igralsko, ne samo povsem ustrezala, ampak tudi prinesla na naš oder svoj in sočen glas, priklupno zunanost — in kar je naša opereta najbolj pogrešala — mladostno svežost! Višek večera pa je prinesel še Stritof sam, ki je za zadnje dejanje tehnično oživel naš okorni odski aparat s — krožno ploščo! In če se je včasih kar malo preveč zavrelo, tako točno po kupletu... undici... dodici... tredici... ni štel tega v zlo — je pač še mlada in temperamentna. Gospodu Niku Stritofu, prireditelju, režiserju in dirigentu naše iskrene čestitke, ge. Gjungenac teži želimo uresničenje njene poslednje želje, da bi prišli ljudje v teater... undici... dodici... tredici krat, kar bodo prav gotovo, če jim bo naše operno gledališče vedno nudilo dobre predstave v dobri zasedbi.

—k.

Razgovor s predsednikom vlade in ministrom

inž. Vujičem

Banovinske samouprave — Povišanje cen kmetijskim pridelkom — Brezposelnost in javna dela — Letoviške tarife — Znižanje blagovnih tarif — Reorganizacija prometne službe — Zveza Slovenije z morjem — Ljubljanski kolodvor

Zivo vrvenje vlada v palači banske uprave. Le z velikim naporom in mestoma celo s preziranjem evropskih spon lepega vedenja, se znajdeš v sobi vedno dobro razpoloženega gospoda tajnika. Intervju s predsednikom vlade, to je edini pozdrav številnim vplivnim znanjem. Vse majo z glavo: Ne bo nič. Celo minister g. Pucelj, pri katerem vedno najdem zavetja, odkima z glavo.

Deputacije se zbirajo. Zunaj pa se slišijo prvi akordi pestrega spreveda, ki pozdravlja predsednika vlade in njegove najožje sodelavce. Smuk skozi vrata in že sem na balkonu, tik za sčim predsednikom vlade. Njegovo razpoloženje je sijajno. Razigran, odzdravlja številni množici. Poleg njega stoji minister dr. Marušič, ves ponosen in tudi ginjen na Ljubljano in Slovenijo, ki sta mu danes dokazali, da stojita čvrsto in v celoti za njim. To je tudi zadnja instanca. Bo ali ne bo... Tesno na uho mu prislonim usta in že prikima. Hura, edini, ki ne majo z glavo.

Zadnji vozovi z zastavami in godbo drdrazjo mimo banske palače in že nas gospod tajnik brez ceremonijela pošilja — skozi vrata. Pa ne za dolgo. Že po par minutah stojim pred predsednikom vlade — vlade dela in dejanj.

Strumno, s smehljajem na obrazu me sprejme. Krepka je njegova desnica, ki mi jo stisne. Črne, svetlo živahne oči, polne poguma in odločnosti ti nezmotljivo razodevajo ves njegov program: Narodno edinstvo; več kruha in več dela. Sedaj pa hitro na delo. Njegove kretnje mi pravijo z vso prepričevalnostjo, da je čas zlato.

Gospod predsednik, danes ste v svojem govoru omenili tudi banovinske samouprave. Ali bi našim čitateljem povedali kaj več o tej stvari?

Za par sekund obrne predsednik vlade obraz proti oknu, čelo se mu razjasni in že mi odgovarja:

— Zakon o banovinskih samoupravah to je ena najvažnejših nalog, ki jih bo in jih mora rešiti nova vlada. Ta zakon pomeni ustvarjanje in izvršitev odredb o spopolnjevanju upravne organizacije naše države na sodobnih osnovah, v smislu ustave in s pomočjo čim tesnejšega medsebojnega sodelovanja v vseh upravnih poslih. Naša ustava nam daje vse možnosti in tuš pogoje, da se organizacija banovinskih samouprav izvede tako, da bo v celoti zadovoljila vse potrebe ljudskega sodelovanja. Na ta način se bo v mnogočem pomagalo osrednji upravi. Prežete odgovornosti pri izvajanju poslov, bodo banovinske samouprave, ki so neposredno zainteresirane, donesle znatna olajšanja pravilnemu funkcioniranju oblasti, s čimer se bo samo pojačalo edinstvo naroda in države.

— Gospod predsednik, kraljevska vlada se intenzivno bavi z zamisljivo povišanja cen kmetijskih pridelkov. Ali se bo s tem delom tudi v bodoče nadaljevalo?

— To, so življenska vprašanja naše države. Kraljevska vlada poklanja tem problemom vso svojo pažnjo in skrb. Tudi v bodoče bo z vsemi sredstvi in s sistematičnim postopanjem ta vprašanja reševala.

— Gospod predsednik, ali bo kraljevska vlada tudi v bodoče posvečala brezposelnosti toliko pažnje in lajšala bedo z novimi javnimi deli?

— Z vsemi razpoložljivimi sredstvi in sistematično bo nadaljevala delo v tej smeri, dokler kriza končno ne bo premagana.

Čas hiti, razgovor je končan. Deputacije so nestrpne. Vlak pa odpelje že ob 13.15 uri.

Pri ministru inž. Vujiču

Ko je kolega pretental predsednika vlade g. Jevtiča, je bil led prebit. Kar smuknil sem v drugi salon in napadel ministra inž. Vujiča: »Gospod minister, ministrski predsednik že govori, torej prosim«. Začudil sem se njegovemu ljubeznivemu odgovoru: »Seveda, saj sem zato tu, da ljudje zvedo vse, kar žele. Skrivnosti nimamo prav nobenih!«

Pred vrati je šumela nestrpnost čakajočih deputacij in tajnik ministrovega kabineta g. Novaković je večkrat prišel priganjat, češ, čaka ta in ta bivši minister, a pomagalo ni nič. Minister inž. Vujič je kar odignil in vrata so bila spet zaprta. Samo

nekaj kratkih vprašanj sem namignil in že je gospod minister povedal mnogo več, kakor sem želel. Prav v vseh vprašanjih pri nas je informiran in naša želja bi bila, da bi tudi naši poslanci tako dobro poznali potrebe naših krajev, kakor jih pozna v vseh podrobnostih sedanji minister prometa inž. Vujič. Med drugim mi je povedal tole:

»Interesanten pojav je, da ljudje o vsem, kar je storila sedanja kraljevska vlada, pravijo, da gre le za volilne krilatice. Nočemo oporekati, saj vendar vedno povdarjamo, da nečemo besedi, temveč

dela. Nočemo pobijati vesti o volilnih trikih, saj bo stvarnost dokazala, da vlada želi narodu dobro.

Dosedanje znižanje železniških tarif je le prva etapa znižanja, druga etapa je pa odvisna od naroda. Ta mi omogoča nadaljnje znižanje, če se bo čim bolj vozil!

Prvega majnika stopijo v veljavo tako imenovane letoviške tarife, ki bodo omogočile tudi najsiriomašnejšim slojem našega naroda, da spoznajo lepote naše zemlje in dobrote našega naroda, zlasti pa kmečkega. Ker pri teh znižanih letoviških tarifah ni treba plačati povratka, bo lahko vsakdo razpolagal s svojimi počitnicami in načinom svojega življenja bolj svobodno in se v resnici razvedril. Brez skrbi bo razpolagal s svojim denarjem in izpil čašo užitka do dna, saj mu je povratek domov zajamčen brez denarja, ker je vožnja nazaj brezplačna.

Aktualno in živo se dela na znižanju blagovne tarife. Tedaj bo šele nastopilo

Senator Ivan Hribar o predsedniku vlade

Predsednik shoda g. dr. Vladimir Ravnihar je prejel veliko število pozdravnih brzojav in med njimi pismo senatorja Ivana Hribarja, ki ga dobesedno priobčujemo:

Veleposlovani gospod predsednik,

Ime Bogoljuba Jevtiča je zame sinonim z zmagovalcem.

Bogoljub Jevtič je bil zmagovallec v naši zunanji politiki. Ni ga bilo od 1. 1918. minirala inostranih del, ki bi bil kakor on korakal od uspeha do uspeha.

Bogoljub Jevtič je bil zmagovallec pred Svetom Društva narodov, kamor so bile uprte vanj oči vsega sveta. To njegovo zmaganje je neznansko povzdignilo v svetu ugled in veljavo kraljevine Jugoslavije.

Bogoljub Jevtič je zmagovallec v naši notranji politiki. Saj se je takoj, ko je njegova vlada izdala prve ukrepe in odredbe, začutil po vsej državi dih novih, detle nepoznanih sapic, ki so obetale iz osnove izpremenjeno gospodarsko politiko vlade.

Bogoljub Jevtič je zmagovallec nad onimi zločotniki, ki so s podzemeljskim rovarjenjem skušali v inozemstvu zbuditi domnevo, da kraljevina Jugoslavija sloni na trhljih temeljih. Senzacijske besede priznanja in prijateljstva,

pravo blagostanje za podeželje, za kmete in poljedelce, ker bo mogoče njih pridelke v 48 urah postaviti na prodaj na vseh trgih kateregakoli mesta naše velike Jugoslavije. Posebno pažnjo smo posvetili življenskim potrebščinam, ki bodo imele tako prioriteto, da bodo tudi Ljubljanci dobivali sveže ohridske postrvi že 24 ur nato, ko jih bodo ribiči potegnili iz kristalnih voda Ohridskega jezera. Tudi slovensko sadje in zelenjava, kampak pa tudi vaše slovite kranjske klobase in pečenice bo lahko vsakdo okusil še sveže v najbolj skritem kraju našega Homolja, Južne Srbije in Makedonije.

Zivahno se dela na reorganizaciji prometne službe in na poenostavljenju administracije, predvsem pa seveda na gradnji novih železniških prog. Dela so se že pričela na progi Sevnica—St. Janž in tudi na progi Koprivnica—Varaždin, daleč pa tudi nismo več od trenutka najhitrejših in najsmotrenejših zvez naše lepe Slovenije z morjem.

V projektu je pričetek gradnje velikega ljubljanskega kolodvora.

Dela se in živo proučava vprašanje kolaboracije vseh prevoznih sredstev, namreč avtobusov in avtomobilov v najtesnejši zvezi z železnico in brodarstvom. Z našo dobro voljo in s pomočjo naroda ne bo treba dolgo čakati, da promet izpolni svojo namenjeno mu dolžnost in ustreže narodu tako, kakor želi narod in država.

Gospod minister inž. Vujič mi je prijazno in presneto trdo stisnil roko, saj je junak ves jeklen, in že sem bil pred vrati. Nezadovoljna nestrpnost pred vrati se je takoj podela, ko sem razodel, da nosim s seboj same dobrote za Ljubljano in vso Slovenijo.

ki jih je po nalogu Mussolinijevem v imenu kraljevine Italije slovesno izrekel novi italijanski poslanik na našem dvoru, so najboljšo potrdilo za to zmago, ki bo našemu simpatičnemu premijerju omogočila novo zmaganje.

»Hladnokrvni in skromnega značaja« — tako pravi armijsko povelje iz meseca marca 1917. leta — »je že kot vojak na Kajmakčalanu znal v vseh odločilnih trenutkih obvladati položaj tako, da je reševal vprašanje naglo in odločno, ne da bi se bil pri tem kakorkoli zmotil«.

Ali ga ne vidimo ravno takega sedaj, ko stoji na čelu vlade? In ali to ni najboljša jamstvo, da bo ravno on našel sredstva in pota, da nas pripelje iz današnjih ne blagih gospodarskih razmer v boljše čase? To bo Bogoljuba Jevtiča bodoče zmaganje.

Zato pravim: zaupajmo mu in napravimo trdno vez med njim in narodom.

Ta pomen ima današnji slovenski manifestacijski shod in iz srca obžalujem, da me kruta bolezen sprečava udeležiti se ga.

V Ljubljani, dne 28. aprila 1935.

Senator Ivan Hribar.

Kultura

Zrinjski — Frankopan

(Ob obletnici njune mučeniške smrti.)

Malone vsi listi jugoslovanske zgodovine so polni trpljenja, groze in v večini bojih za svobodo prelite krvi. Posebno poglavje tvori pa tragedija hrvatskega kneza Krsta Frankopana in hrvatsko-dalmatinsko-slav. bana grofa Petra Zrinjskega. Peter Zrinjski se je že zgodaj bojeval s Turki in si pridobil sloves neustrašnega junaka in velikega vojskovodje. L. 1641. se je poročil z Ano Katarino Frankopansko. Že leta 1647. se je kot kapetan žuberskih uskokov bojeval s Švedi. Na češkem bojišču se je povsod vojskoval z velikim uspehom. Pri Budjevičah je cesarja Ferdinanda III. rešil iz švedskega ujetništva.

Kasneje se je vojskoval s Turki, bil pa je v vednem sporu z nemškimi graniškimi oficirji, posebno z generalom Herbertom Auerspergom. Bolele so ga krivice, ki so jih Habsburgovci sistematično delali Hrvatom.

Franjo Krsta Frankopan je postal ogulinski kapetan, vendar kot lak ni bil ustoličen, ker se ni hotel odreči pravicam do Senja. Skupaj z Zrinjskim se je boril proti Turkom. Kakor Zrinjskega, je tudi njega bolela nemška politika, ki je bila v vsem naperjena proti Hrvatim. Oba sta osnovala zaroto. Zrinjski je računal s Francijo, ki je bila tedaj že 150 let v

borbi s Habsburžani. Konec L. 1664. je Peter Zrinjski prišel na Dunaj in stopil v stik s francoskim poslanikom Gremovilem. L. 1666. so se zarotniki ponovno sestali na Dunaju. Zrinjski je računal zopet največ na francosko pomoč, a kralja Ludvika XIV. niso vodile simpatije do zarotnikov pri njegovem delu, temveč so mu bili zarotniki le sredstvo za dosego lastnih ciljev.

Že L. 1668. je Gremovil izjavil Zrinjskemu, da ga kralj Ludvik XIV. ne bo več podpiral. Zrinjski je nato skušal dobiti pomoč na Poljskem, kjer je medtem postal kralj Mihael Višnjevski. Ni pa uspel. Medtem je Nadasdy, zaveznik Zrinjskega, cesarju Leopoldu izdal zaroto in imenoval zarotnike. L. 1669. je Zrinjski skušal skleniti zvezo s Turki. Poslal je k njim svojega kapetana Bukovačkega, ki ga je sultan Mehmed IV. prijazno sprejel in mu tudi obljubil vso pomoč.

V času, ko je Zrinjski iskal zaveznikov in se skušal okrepiti za odločilen spopad s Habsburžani, je vlada na Dunaju skrbno pripravljala njegovo propast. Zrinjski se je zavedal, da se ne sme preveč zanašati na turško pomoč. Naprosil je zagrebškega škofa Borkoviča, da posreduje med dvorom in uporniki. Škof je odpotoval na Dunaj, kjer mu je bilo naročeno, naj Zrinjskega prepriča o cesarjevi naklonjenosti. Treba je le, da pride na Dunaj in se spokori.

Zaupniku dvra Forstalu se je končno posrečilo, da je Zrinjskega in Frankopana prepričal o spravljenosti in prizanjivosti cesarjevi.

Oba sta se dala pregovoriti. Zrinjski je po Forstalu in svojem sinu Ivanu poslal cesarju Leopoldu pismo, kjer prosi odpustanja. Nato je Lobkowitz v odgovor sporočil Zrinjskemu, naj pride čim prej na Dunaj. Oba zaveznika sta 18. aprila L. 1670. res prišla na Dunaj, kjer so ju še isti dan ločili in zaprli. Pričela se je preiskava, ki je trajala več mesecev. Kljub sijajni obrambi ni bilo rešitve za Zrinjskega in Frankopana. Habsburški Dunaj je hotel imeti sodbu, ki jo je bil sam že zdavnaj določil. Ni pomagalo sklicevanje na »zlato bulo«, ni pomagala niti okolnost, da je Frankopan rešil nekoč cesarju Leopoldu življenje: Habsburg je terjal glave hrvatskih narodnih junakov. In 30. aprila L. 1671 sta bila Zrinjski in Frankopan v Dunajskem Novem mestu obglavljeni.

Padla sta kot žrtvi intrig in izdajstva v krogu lastnih zaveznikov, kot žrtvi habsburške nehvalečnosti in spletkarstva, ostala pa sta živa kot dve svetli plamenici, ki sta iz teme svetili posebno hrvatskemu delu našega naroda v svobodo. — Njune kosti je domovina po osvoboditvi prevzela domov in počivajo v katedrali v Zagrebu.

Naši ljudski odri

Delo naših ljudskih odrov predstavlja neprecenljivo vrednost za napredek naše narodne kulture, za podvig umske in srčne izobrazbe našega ljudstva.

Naše ljudstvo ima že po naravi močno tež-

njo po igravski umetnosti. Da pa more resnično vršiti svojo vzgojno nalogo, mora sloveti na delih, ki predstavljajo resnično umetniško vrednost.

Da se danes bližamo času resnega in sistematičnega dela na naših ljudskih odrih — nam govori statistika, katero je izdelal prosvetnik odsek pri kralji. banski upravi in iz katere razberemo, da igrajo naši ljudski odri v zadnjem času pretežno dela slovenskih dramskih pisateljev. Iz množice vpriporjenih del, med katerimi sicer še vedno opazimo stare nemške burke zelo povprečne kvalitete, pa močno stopajo v ospredje slovanski komadi. Od slovenskih del je lani doživela največ predstav Vombegarjeva »Vrnitev«, ki je dosegla 68 vpriporitev, z 39 predstavami se ponasati Golarjevi »Dve nevesti«, 29 vpriporitev je doživel Jurčičev »Deseti brat« v Delakovi dramatizaciji, 12 predstav pa »Deseti brat« v Klemenčičevi priredbi. Za temi deli, ki beležijo največ vpriporitev, se vrste staroznana slovenska opereta »Kovačev študent«, Stokovi »Trije ptički«, Meškov »Henrik — go-bavi viteze«, Finžgarjeva drama »Razvaline življenja«, Česnikova ljudska igra »Domena«, Finžgarjev »Divji lovec«, Vombegarjeva »Voda« in Govekarjevi »Rokovnjači«. Cankarjeva dela so tudi že močno prodira na naše ljudske odre. Večje število vpriporitev so dosegli: »Kralj na Betajnovci«, »Lepa Vida«, »Hlapci« — največkrat pa je bil vpriporjen Cankarjev »Hlapec Jernej« v novi Delakovi dramatizaciji.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

Angležem se odpirajo oči

Ostre kritike madžarske revizionistične propagande

Madžarski revizionizem se krha doma in ne vžiga v tujini

Budimpešta, v aprilu. Dp. Dva težka udarca sta doletela pred dnevi ohole madžarske revizioniste. Dva težka udarca — dve težki lekciji. Eno je dal univ. prof. Bajza doma, druga pa je prišla iz Anglije.

Predavanje prof. Bajze

S kakšno skepso gledajo nekateri resni madžarski politiki in zgodovinarji na madžarsko revizionistično propagando, nam je pred dnevi najlepše dokazal budimpeštanski univerzitetni profesor Joseph Bajza, ki je imel o problemu revizije daljše predavanje. Prof. Bajza je v svojem govoru najprej ugotovil, da ni danes na Madžarskem niti enega človeka, ki bi imel jasen pojem o reviziji. Pripomnil je tudi, da bi morali Madžari vendar že enkrat uvideti tudi to značilno dejstvo, da so se vsi nekdanji vojni zavezniki že povsem odrekli revizionističnim težnjam. Tako se je zgodilo najprej v Turčiji, potem v Bolgariji in končno v Avstriji. Treba je že precejšnje doze naivnosti, da bi rekli profesor Bajza, če menimo, da bi mogli Madžari zahtevati od svojih prijateljev nekoliko več kakor samo moralno podporo. Danes si revizije ne moremo drugače uspešno zamisliti kakor potem vojne. Madžari bi morali po mnenju profesorja Bajze že zdavnaj spoznati, da se v Evropi nihče razen njih ne interesira za revizijo trianonske mirovne pogodbe. Te besede uglednega budimpeštanskega univerzitetnega profesorja, ki jih je spregovoril v Društvu sv. Štefana, so seveda vzbudile veliko senzacijo.

Ostra angleška kritika

Še večjo senzacijo pa je vzbudilo odprto pismo znanega angleškega publicista g. Barkerja, ki ga je objavil budimpeštanski list »Magyarság«. Gosp. Barker kritizira metode madžarske revizionistične propagande v tujini in pravi med drugim: »Često srečujem Angleže, in med njimi tudi odlične osebnosti, ki neprestano povdarjajo, da so siti madžarske propagande. In na žalost moram pribiti, da vzbuja ta propaganda enak vtis pri veliki večini angleških intelektualcev. Razlog za to tiči v čudni aktivnosti »Madžarske lige za revizijo«, ki hoče na vsak način in z naravnost trmoglavo nepoboljšljivostjo prepričati vsakega modrega Angleža, da so podatki njenih brošur edino pravilni. Res pa

je, da do danes ne poznam niti enega madžarskega dela o reviziji mirovnih pogodb, o katerem bi mogel reči, da je znanstveno točno.«

Prazen odgovor

To pismo je vzbudilo v Budimpešti še večjo pozornost kakor predavanje univ. prof. Bajze. Vernon Duchworth Barker je veljal namreč do sedaj za enega izmed najodločnejših zagovornikov in prijateljev madžarskih revizionističnih teženj. Posebno madžarska revizionistična liga se je čutila zelo prizadeta, saj ji je Barker v tem svojem odprtem pismu očital med drugim, da s svojo vsiljivostjo odbija prijatelje madžarskega naroda in jih celo spreminja v nasprotnike madžarskih teženj. Revizionistična liga ni vedela, kaj bi na to pismo prav za prav odgovorila. Zadelo jo je preveč v živo, da bi našla miren in stvaren odgovor. Zato izjavlja samo, da odklanja Barkerjeva kritična izvajanja, in toliko boli, ker da ni Barker za časa svojega dvelotnega bivanja v Budimpešti niti enkrat smatral za potrebno, da bi ligo obiskal ali da bi bil z njo v kakršnikoli zvezi, niti ne potom londonskega tajništva te lige. Meritorno se liga z Barkerjevimi očitki ne peča.

Kaj pravi Schweng?

Zato pa ji odgovarja sedaj v istem listu (»Magyarság«) bivši stipendist madžarske vlade v Londonu g. Loránt Schweng, ki se v svojih izjavah postavlja popolnoma na stran Barkerja in pravi, da bi Barkerjeva stvarna izvajanja zaslužila drugačno kritiko s strani madžarske revizionistične lige. Schweng trdi, da so ta izvajanja popolnoma identična z njegovimi triletnimi izkušnjami v Londonu v angleških in ameriških krogih. Angleži da so bili o predvojni manjšinski politiki Madžarske boljše informirani kakor Madžari sami. Zato je po Schwendovem mnenju popolnoma zgrešeno, če sedaj madžarska propaganda to politiko še naprej zastopa. O madžarskih propagandnih korakih v tujini pravi Schweng, da jih Madžari doma precej bolje in da le preradi zamolče njih neuspehe. Tako so n. pr. madžarski listi poročali o nekem londonskem propagandnem predavanju kot o velikanskem uspehu, v resnici pa je to predavanje poslu-

šalo samo 10 ljudi. Madžarski propagandni nedostaja znanstvenih argumentov. Zato more o uspehu take propagande boljše soditi inozemec, kakor pa Madžar, ki Angležje sploh ne pozna. Je povsem postranskega pomena, pravi Schweng, ali je Barker obiskal sedež lige v Budimpešti ali ne, kajti nihče mu ne more očitati, da bi se ne bil udeležil nešteti propagandnih predavanj v Londonu in da bi ne bil čital madžarske propagandne literature, ter si tako ustvaril pravilno sodbo o madžarski revizionistični kampanji. Dejstvo, da Angleži radi obiskujejo Madžarsko, še ne pomenja za Madžare in njih revizionistično propagando nikakega uspeha. Neprimerno bolj važno je to, kaj Angleži o tej propagandi sodijo. Ta Schwengova opazka je budimpeštanske kroge zadela posebno v živo. Prav sedaj se namreč v Budimpešti mude nekateri angleški poslanci, ki jih je sprejel kot svoje goste bivši nadvojvoda Albrecht. Madžarski listi so ta obisk spet spravljali v zvezo z uspehi madžarske revizionistične propagande. Barker, še bolj pa Schweng so sedaj Madžarom jasno pokazali, da taki obiski še ne pomenijo veliko.

Močno zgražanje je v zvezi s tem obiskom vzbudila tudi kratka notica v londonskem listu »Daily Mail«, kateremu javlja njegov dopisnik iz Budimpešte, da je nadvojvoda Albrecht »dal na razpolago« angleškemu odposlancu nekaj najlepših madžarskih mladenk, ki da jih je sam izbral iz vrst madžarske aristokracije. Budimpeštanski list »A Reggel« nastopa proti takemu tendencioznemu poročanju in izraža upanje, da bo londonski list navedene opazke na pritisk iz Madžarske preklical.

V tujini neuspeh — doma razočaranje

Vsi ti angleški nastopi so madžarske kroge seveda silno potrl, saj se je že do večerj madžarska revizionistična propaganda s ponosom sklicevala na veliko zaslombo v angleških krogih. Zdi se, da je sedaj tudi tega angleškega »prijateljstva« konec. Zato ni prav nič čudno, če se zadnje čase tudi nekatere ugledne madžarske osebnosti obračajo proti tendenciozni revizionistični kampanji, ki nikakor ne dosega zaželenih uspehov. Predavanje univ. prof. Bajze je v tem pogledu še prav posebno značilno.

ki bi zrušil obstoječi red na Dunaju.« Pariški list vidi v teh nemških zahtevah vso nemško zlobnost in pripominja: »Če bi srednjeevropski pakt ne imel za posledico to, da sigurno zapre vrata vsaki direktni ali indirektni grožnji o Anshlussu, bodisi na zunanji pritisk ali po notranjem razvoju, bi postal brez vsakega pomena. To pa je baš ono odkritosrčno in trajno delo, ki naj ga izvrši rimska konferenca.« List gleda navzlic nemškim zlobnim pomislekom zelo optimistično na napovedani rimski sestanek, ker da že samo sodelovanje Italije in Francije jamči konferenci popoln uspeh. »Temps« pravi: »Sodelovanje Francije in Italije je olajšalo zblizanje Italije in Male antante, kar je nujni predpogoj zares trajne udeležitve položaja v Srednji Evropi. Obe državi izhajata s stališča, da je ohranitev neodvisne Avstrije v interesu vseh podonavskih držav in da mora biti stalno sodelovanje teh držav bazirano na spoštovanju suverenosti vsake države. Na tej trdni osnovi se hoče zgraditi trajen politični sistem. Rimska konferenca bo morala odločiti glede praktične izvedbe jasno opredeljenih principov, ki jih je postavil francosko-italijanski sporazum z dne 7. januarja v pogledu sklenitve splošnega pakta o nevmešavanju na eni in bilateralnih sporazumov o medsebojni pomoči na drugi strani. Ta sistem, če naj bo zares kompleten in uspešen v določenih trenutkih, mora seveda obsegati vse zainteresirane države.«

Priprave za sestanek sveta Balkanskega sporazuma

Bukaresta, 29. aprila. Č. Kakor je znano, se napovedani sestanek sveta Balkanskega sporazuma vrši to pot v rumunski prestolnici, in sicer 10. maja t. l. V zunanjem ministertvu so se že pričele priprave za ta sestanek. Čez nekaj dni se bo povrnil sem zunanji minister Titulescu, 9. maja pa bodo prišli v Bukarešto turški zunanji minister Tevlik Ruždi Aras, jugoslovanski zunanji minister dr. Jevtić in grški zunanji minister Teotokis, če bi do tedaj spet ne prevzel zunanje-političnega resora Maksimos, ki je Grčijo doslej zastopal na vseh sestankih Balkanskega sporazuma. Razen zunanjih ministrov in njihovih spremljevalcev bodo prišli sem tudi vsi pooblaščenec ministri iz vseh zainteresiranih balkanskih prestolnic, kakor tudi vsi predsedniki posameznih državnih gospodarskih odborov Balkanske unije. Pričakuje se tudi izredno veliko število novinarjev. Konferenca zunanjih ministrov se bo vršila v prostorih zunanjega ministertva pod predsedstvom g. Titulescu, sedanjega predsednika balkanskega sporazuma in Male antante. 10. maja dopoldne bodo vsi zunanji ministri prisostvovali veliki vojaški paradi, nato pa se bodo udeležili zakuske v kraljevski palači. Konferenca bo odprta 10. maja dopoldne in bo trajala, kakor se dosedaj predvideva, najmanj tri dni. Zunanji ministri bodo pretresli ves sedanj evropski položaj in bodo obenem določili stališče držav članic Balkanskega sporazuma do vprašani, ki bodo predmet razgovorov na napovedani podonavski konferenci v Rimu.

Guidonia — novo italijansko letalsko mesto

Rim, 29. aprila. r. V soboto je Mussolini položil temeljni kamen novega letalskega mesta, ki naj postane središče italijanskih letalskih raziskavanj in ki se bo imenovalo po znanem italijanskem ponesrečenem letalcu Guidonu — Guidonia. Velikim svečanostim, ki so se ob tej priliki vršile, je prisostvovalo okrog 200.000 ljudi. Mesto, ki bo tehnično in znanstveno najmodernejše opremljeno in bo služilo kot izpolnitev sedanega največjega italijanskega letalskega centra v Monte Celio, leži v bližini Rima, blizu Tivolija.

Mussolini je imel dva krajša govora, v katerih je povdaril pomen tega novega mesta v okviru dosedanjih fašističnih reform. Rekel je med drugim: »Mesta, ki smo jih že ustanovili, in današnje novo mesto, izražajo čisto, sistematično, odločno voljo za silo fašistične Italije. Ta volja je v minulih letih uklonila ljudi in mnoge reči. Tako se bo dogajalo tudi v bližnji in daljni bodočnosti. S polnim ponosom naznanjam vam in vsem Italijanom, da so tehnične in znanstvene naprave Guidonie najmodernejše na svetu. Te naprave, jamčijo v zvezi s spretnostjo in skoro legendarno ambicioznostjo italijanskih letalcev, varnost in zmago domovine.«

Nemške podmornice

Pariz, 29. aprila. Havas poroča iz Londona: »Manchester Guardian« trdi, da je nemška vlada uradno sporočila britanski vladi svojo namero, da zgradi več podmornic. Njene note pa niso objavili. Nemški demantiji imajo očitno namen preprečiti komentarje in polemiko, toda zato ni nemško obvestilo nič manj resnično. Ne ve se, ali so Nemci sporočili to svojo namero tudi drugim velešilam, verjetno pa je, da so obvestili o tem pomorske atašeje v Berlinu. — List pravi dalje, da se še ne ve, ali ima Nemčija že zdaj kaj podmornic. Po sobotni lista bo neposredna posledica tega nemškega koraka v tem, da se bo popolnoma izpremenil položaj v Baltiku, predvsem pa, da se bo zabela tudi Sovjetska Rusija oboroževati na morju.

INOZEMSKÉ BORZE

Ljubljana, 29. aprila. Amsterdam 2956-02 do 2979-61, Berlin 1756-08—1769-95, Bruselj 742-85—747-92, Curih 1421-01—1428-08, London 211-08—213-14, Newyork 4344-73—4381-05, Pariz 289-60—291-08, Praga 183-20—184-30.

Curih, 29. aprila. Beograd 7-02, Pariz 20-38, London 14-89, Newyork 308-25, Bruselj 52-325, Milan 25-525, Madrid 42-225, Amsterdam 208-65, Berlin 124-30, Dunaj 57-80, Praga 12-90, Varšava 58-25, Bukarešta 3-05.

Pred podonavsko konferenco

Sestanek v Benetkah naj razčisti položaj

Madžarske zahteve — Nemški in poljski pomisleki — »Temps« o stališču Nemčije

Predkonferenca v Benetkah

Pariz, 29. aprila. Havas poroča iz Rima: V diplomatskih krogih govore, da bo konferenca v Benetkah 4. maja razpravljala največ o problemih nastalih v zvezi z udeležbo Madžarske na podonavski konferenci v Rimu. — Madžarska misli namreč v glavnem zahtevati, da revizionistično gibanje in boj za pravice narodnih manjšin ne prideta pod kršitev določbe o nevmešavanju v zadeve tujih držav. Čeprav na programu rimske konference ne bi bil problem zopetne oborožitve Madžarske, misli Madžarska vendarle zahtevati nekako poročstvo, da se njen vojaški statut izpremeni. Tako misli izjaviti, da bo konvencija o nevmešavanju v tuje zadeve podpisala le pogojno, če se ji ne dovoli vsaj minimum na polju zopetne oborožitve.

Poljska želja

Dunaj, 29. aprila. Č. »Neue Freie Presse« je mnenja, da je prišlo do odložitve podonavske konference samo vsled poljskega stališča v vprašanju sklenitve podonavskega pakta. Po informacijah dunajskega lista je Poljska izrazila željo, naj bi bil ta pakt stiliziran tako, da ne bi bil obrnjen proti nobeni državi. To poljsko stališče je pojasnil poljski zunanji minister Beck italijanskemu državnemu podtajniku Suvichu ob priliki njunih zadnjih razgovorov v Benetkah.

„Affari Esteri“

Rim, 29. aprila r. Napovedana podonavska konferenca je v tukajšnjih krogih zdaj

v ospredju vsega zunanje-političnega zanimanja. Prvotno navdušenje se je sicer precej poleglo in pojavljajo se tudi že skeptični glasovi glede dejanskega uspeha konference. Vendar so v teh krogih še vedno optimisti in menijo, da bo na rimskem sestanku zunanjih ministrov osmih zainteresiranih držav prišlo vsaj do podpisa pakta o nevmešavanju, če že ne obenem tudi do sporazuma glede eventualne oborožitve Avstrije, Madžarske in Bolgarije.

Ugledna zunanje politična revija »Affari Esteri« z dne 26. t. m. se spet bavi s podonavsko konferenco in pravi, da je treba v labirintu vseh mogočih hipotez in fantazij, ki se razširjajo v zvezi z rimskim sestankom, ohraniti zvestobo prvotni zamisli konference, to se pravi želji po sklenitvi podonavskega pakta o nevmešavanju. Po mnenju te revije vprašanje revizije vojaških statotov Avstrije, Madžarske in Bolgarije morda niti ne bo predmet rimskih razprav, ali pa bodo o njem samo razpravljali, ne da bi sprejeli tudi sklepov, ali pa se bodo odločili, da o njem razpravljajo na novi konferenci, ki bi jo bilo treba šele sklicati. Za sedaj, pravi revija, je vsako prerokovanje še preuranjeno. Tudi bi se podonavska konferenca, tako kakor je zamisljena, prav za prav niti ne mogla pečati z vprašanjem bolgarske oborožitve. Zato je tudi izključeno, da bi bila na konferenci zastopana tudi Bolgarija. Isto velja glede Grčije. Če bi pa na rimski konferenci vendarle razpravljali tudi o teh vprašanjih, potem bi seveda morali biti povabljeni v Rim tudi Bolgarija in Grčija. Člankar pa

je mnenja, da bi njih sodelovanje delo podonavske konference samo kompliciralo in morda celo oviralo sklenitev podonavskega pakta o nevmešavanju. Ostane pa dejstvo, zaključuje revija, da so se v Stresi velesile že zedinile tudi glede potrebe uraditve vprašanja revizije vojaških statotov Avstrije, Madžarske in Bolgarije. Čimprej bo to storjeno, prej bo prišlo do konsolidacije Srednje Evrope.

Kaj pravi „Temps“?

S stališčem Nemčije v vprašanju podonavskega pakta se obširno bavi na uvodnem mestu pariški »Temps«, ki pravi, da obstoja do sedaj že popoln sporazum glede tega vprašanja med Italijo, Francijo, Avstrijo in državami Male antante. Negotovitost vlada še glede zadržanja Poljske in Madžarske, v posebni meri pa glede Nemčije. Nemčija, pravi list, bi hotela ohraniti popolno svobodo svojih akcij v Srednji Evropi in je to pokazala med drugim tudi z vprašanji, ki jih je stavila rimski vladi glede tolačenja besede o nevmešavanju v avstrijske notranje zadeve. Rimska vlada je v Berlinu ta pojasnila že dala, vendar izgleda, da Nemčija z njimi ni povsem zadovoljna. Nemčija bi pred vsem rada vedela, če bi bila v nasprotju z obvezo o nevmešavanju zahteva avstrijske vlade po zunanji vojaški pomoči. »Dobro se vidi, pravi »Temps«, kje Nemci čevlji žuli: s tem da prikrivajo princip o nevmešavanju svojim lastnim interesom, bi hoteli v eventualnem paktu najti odločilen argument proti vsaki morebitni reakciji — tudi v primeru formalne avstrijske zahteve — proti notrajemu nasilnemu udaru,

Savska banovina za Jevtićevo politiko

Silen in mogočen vtis zagrebske manifestacije — Velika govora predsednika vlade Jevtića in finančnega ministra dr. Stojadinovića — Hrvatska za enotno in nedeljivo Jugoslavijo

Zagreb, 29. aprila. Včerajšnji shod predsednika Jevtića je znova potrdil, kakor je tudi omenil predsednik vlade v začetku svojega govora, da je Zagreb vedno zvest svoji jugoslovanski tradiciji.

Ko se je pripeljal predsednik vlade Bogoljub Jevtić ob 17.14 na postajo, ga je pričakovala velika množica ljudi, ki ga je navdušeno pozdravljala.

To navdušenje se je še stopnjevalo, ko je vstopil predsednik vlade v nabito polno dvorano Zagrebskega zbora, ki je največja dvorana na vsem Balkanu. Nad 12.000 ljudi je bilo v dvorani, pa tudi vse okoliške ulice so bile polne ljudi, ki so poslušali po zvočnikih prenašane govore.

Shod je otvoril predsednik akcijskega odbora Drago Pereš in predlagal za predsednika shoda zagrebskega župana Erbera, kar je sprejel zbor z odobravanjem.

V kratkem govoru se je župan Erber zahvalil za izvolitev, se spominjal v globko občutenih besedah blagopokojnega kralja, čegar nepozabni spomin je počastil zbor z enominutnim svetim molkom. Izjavil je nato popolno udanost kralju Petru in njegove besede je sprejel zbor s frenetičnimi vzkliki kralju Petru II. Iskreno je nato pozdravil predsednika vlade Bogoljuba Jevtića, ministre dr. Stojadinovića, inž. Vujića, dr. Svetislava Popovića, dr. Vrbanića in dr. Auerja ter vse zborovalce. Nato je povzel besedo ministrski predsednik Bogoljub Jevtić.

»Bratje in prijatelji!

Prišel sem med vas, v to lepo, ponosno kraljevsko mesto, v ta naš tradicionalno jugoslovanski Zagreb, da vas kot nosilec državne liste in kot predsednik kraljevske vlade pri srčno in toplo pozdravim (burni vzkliki: Živel Bogoljub Jevtić!), in da se vam obenem iskreno zahvalim, ker je politika kraljevske vlade naletela med vami na splošno in iskreno odobravanje in priznanje. (Tako je! Živela kraljevska vlada!)

Sporočam vam in vsem hrvatskim bratom iskrene pozdrave Šumadije, o kateri je zaradi njene nesebičnosti in zveste službe za nacionalne ideale dr. Ante Starčević dejal, »da prebiva v njej najplemenitejši del hrvatskega naroda!« (Živela Šumadija!) O njej je tudi Stjepan Radić izjavil, da je največji junak in največji trpin. Svoja junaštva in svoje žrtve je sprejemala v polni zavesti, da jih daruje za ideale narodnega osvobođenja in zedinjenja. (Burni klici: Živela Šumadija!)

In kakor vedno, tako je tudi sedaj Šumadija udana velikim idealom jugoslovanskega edinstva. (Živelo edinstvo!) in obenem z njo tudi vsi kraji naše prostrane Jugoslavije. — Takšna je danes živa stvarnost, na katero je treba opozoriti sedaj, ko skušajo nekatere zablode iz preteklosti znova prodreti na površino našega političnega življenja! (To se ne bo zgodilo, kličemo množice.)

Kraljevina Jugoslavija, bratje, stoji na granitnih temeljih moralnih, etničnih in zgodovinskih dejstev. Zato mora ostati enotna, nedeljiva, močna, posvečena napredku, sreči in blagostanju vsega zedinjenega naroda. — (Tako je! Živel Bogoljub Jevtić!) Ostati mora takšna, kakoršno je zgradil naš viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj (Gromki vzkliki: slava mu!). Jugoslavija je postala važna činjenica mednarodnega mira in napredka. Njena pozitivna in vztrajna politika sporazuma in sodelovanja je rodila splošno priznanje in velik ugled. Čim močnejša, silnejša in naprednejša bo, tem potrebnejša bo evropskemu miru in mednarodni skupnosti. Zbog tega sem mogel pozdraviti svoje tukajšnje prijatelje, ko sem se 13. decembra lanskega leta vrnil iz Zeneve s temi besedami: »Jugoslavija je sedaj krepkejša kakor kdajkoli prej in temelji njene bodočnosti so za vse čase utrjeni.« (Tako je!)

To je bilo tedaj po tisti strašni razpravi v svetu Društva narodov na podlagi naše pritožbe proti odgovornim organom madžarske oblasti zaradi marševskega zločina. Vsi se še živo spominjamo soglasne obsodbe, ki jo je izrekel ves civilizirani svet nad zločinsko mednarodno zaroto proti kraljevini Jugoslaviji (Dol z izdajalci!). Ta krvavi zločin, ki je uničil življenje našega največjega vladarja, blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja (Slava mu!) bo v kratkem dobil svojo končno sodno sankcijo.

Lahko hvalimo Boga, da je v lil našemu narodu tiste visoke moralne sile in zdrave razsodne moči, da je to strahovito naravno nesrečo vzdržal na način, ki je zadivil in žel priznanje vseh velikih narodov. Mednarodna veljava Jugoslavije, najnost njenega obstoja, njene moči in njen pomen za ohranitev mednarodnega mira in dela, njeno zgodovinsko poslanstvo na Balkanu in v srednji Evropi so ji rodile priznanje, s katerim se zedinjeni jugoslovanski narod more ponasati.

Proč z zmotami preteklosti! Naša sveta dolžnost je, da rušitve in razdiranja tega našega nacionalnega in držav-

nega kapitala ne dopuščamo! (Ne bomo!) Ne smemo dovoliti, da bi zmote preteklosti zastrupljale življenjske sile zdravega narodnega življenja in kalile našo nacionalno zavest. (Tako je!) Grehota bi bila, težka grehota, kdor bi že samo hotel razdvojiti, kar so najboljši sinovi našega naroda skozi stoletja do danes duhovno in politično ustvarili.

Zapomniti pa si je tudi treba in vedeti, da se brez te jugoslovanske države ne more ničesar zgoditi, kar bi se tikalo njenih interesov. (Tako je!) Še manj pa kaj proti njej storiti! (Viharno pritrjevanje.)

»Resnici gledamo v oči«

Kraljevska vlada, ki ji načeljujem, gleda resnici brez samoprevar v oči in računa s stvarnostmi. Prav dobro se zaveda težkoč, ki ovirajo razvoj našega notranjega političnega življenja. Dobro ve, da se sedanje, sicer redne volitve vrše v najhujših zunanjih in notranjih okoliščinah. To smo naglasili tudi v svoji deklaraciji v narodni skupščini in v proglasu članov kraljevske vlade volilec. Iskreno in lojalno si želimo sporazuma in sodelovanja vseh pozitivnih sil našega naroda. Zato smo sestavili svoj jasno začetni program in pokazali na veliko nacionalno poslanstvo, ki smo ga dolžni izpolniti. Sedaj že lahko rečemo, da so se okrog tega programa zbrale velike množice volilcev, ki bodo na dan volitev širom vse naše prostrane države pokazali svojo močno in zapovedujočo voljo, naj se naše nacionalno in državno življenje razvija samo v smeri, ki jo je začel veliki kralj mučenik. Njegova velika žrtve in njegovo poslednje sporočilo sta kašipot naše usode. (Tako je!)

Brezprogramnost opozicije

Sedanja volilna borba nam kaže pojav, ki so ga opazili ne le pri nas, marveč bolj v tujini. Tisti, ki so vodili leta in leta politiko abstinence in bojkotiranja javnih poslov, so prišli na politični oder, in nastopajo pri volitvah 5. maja. To bi bilo treba pozdraviti, če bi stopili pred svoje volilce, kakor bi bila njihova dolžnost, z jasno določenim in javno objavljenim konstruktivnim programom. Na žalost pa ni tako. Edino resna je opozicijska lista g. Mačka. (Ogorčeni klici: Dol z njim!) Ta lista naj predstavlja tako zvano »združeno opozicijo«. Po pravici smemo vprašati, v čem se je opozicija združila, kakšen je njen pozitiven program in kdo ga pozna. (Nič ne ve zanj!) Vi veste, da je bilo prvo dejanje sedanja vlade ukaz o pomilostitvi g. Mačka. Po strašni marsejski tragediji se je moralo omočiti g. Mačka, naj v prostosti in brez obvez izprša svojo nacionalno vest in pretekla svoje prejšnje hude napake. Šlo je zato, da prevzame svoj del odgovornosti pred narodom in pred našo narodno zgodovino. Vlada je ravnala po svoji politični uvedovitosti, vendar se v g. Mačka ni ne zmotila, ne razočarala.

Drugi del združene opozicije pa je sestavljen iz raznih vrst in brez skupne akcije. — Manjka mu sleherni program. Taisti možje, ki so uživali nekoč ugled, pripovedujejo svojim volilec, enkrat tako, drugič pa drugače, kakor nanese. (Tako je!) Kakšna in kolikšna je politična in pozitivna vrednost takšne opozicije, ni težko uganiti. Zato se ni čuditi, da v 15 letih našega nacionalnega življenja ni mogla urediti medsebojnih odnošajev svojih načelno zelo omahljivih skupin, in zaigrati v naši državi resne vloge.

Narodne potrebe, ne strankarski prepiri na prvo mesto

Med tem, ko bi izgubljali čas s strankarskimi vprašanji, pa bodo drugi narodi tekmovali med seboj s sodobno organizacijo moči in napredka, prehajajoč preko vseh ostankov preteklosti. Ne sme to biti! mar moremo dovoliti, da naš kmet iz Zagorja kakor oni v Šumadiji še naprej gospodarsko propada in kulturno nazaduje? (Ne smemo!) 9li naj še dalje gledamo, kako naš narod socialno in zdravstveno propada? Ne in nikoli! Preveč smo se zadnjih 1 let bavili z drugimi vprašanji, samo ne s pravimi potrebami našega naroda. Začeti moramo od spodaj in zgraditi na homogeni, gospodarski in socialni osnovi jugoslovanstva zdravo in močno nacionalno državo. (Tako! Živel Jevtić!)

Vladni program

Vlada bo z oporo narodnega zaupanja predložila narodnemu predstavništvu zakon o organizaciji širokih banovinskih samouprav. To je ena njenih glavnih političnih nalog ter je poročilo naše notranje ureditve. Sodobna država je pravna država, v kateri je spoštovanje zakonitosti in zjamčenega pravnega reda nedotakljivo načelo. Posebno pa moramo skrbeti, da ustvarimo čim večje možnosti dela in kapitala v naši nerazviti in gospodarsko slabo organizirani državi. (Tako je!) Čim več kruha in čim več dela za vse! To naj bo naše geslo v sedanjih hudih časih brezposelnosti, in socialne in moralne zmede. (Klici tako je!)

Pogajanja za konkordat končana

Bratje! V svoji deklaraciji v narodni skupščini je kraljevska vlada poudarila, da čim pravilnejše uredi odnose države s katoliško cerkvo s sklenitvijo konkordata. Srečen sem, da lahko pri tej priliki sporočim, da so pogajanja za konkordat s sveto stolico dokončana in da bomo v kratkem lahko sklenili konkordat med sveto stolico in kraljevino Jugoslavijo. Kolikšne obojestranske koristi in moralnega spokoja za obe strani bo to, ni treba posebej naglašati.

Bratje in prijatelji! Kraljevina Jugoslavija je plod stremljenja, trpljenja in življenja mnogostevilnih pokoljenj. Čuvati njeno celoto in krepiti njeno edinstvo pa je sveta zaobljuba našega pokoljenja. (Tako je!) Vse naše sile

Ban dr. Dinko Puc v Kamniku

Na zadnji etapi svojega inspekcijskega potovanja po dravski banovini je ban dravske banovine dr. Dinko Puc danes obiskal kamniški srez. Že na kratkem potovanju iz Ljubljane do Kamnika je g. ban doživel tri lepe in navdušene sprejeme. Od Trzinja dalje se je g. ban, brez pretiravanja lahko rečemo, vozil skozi gozd zastav, med mlaji in slapoloki s pozdravnimi napismi. Prebivalstvo je vrhovnega zastopnika dravske banovine iskreno pozdravljalo.

V Trzinu je pozdravil g. bana podžupan g. Permelj z gasilci in Sokoli, v imenu šolske mladine mu je pa neka šolarka izročila šopek cvetlic. V zahvalnem govoru je g. ban zlasti omenjal mladino, ki se naj zaveda velikih nalog, ki jo čakajo v bodočnosti. Prisrčne banove besede so napravile globok vtis in mladina je ob odhodu obsipala banov avtomobil s cvetjem.

Le nekaj minut na to, in že so se v Mengšu zaslišali veseli vzkliki in navdušeno vzklikanje banu v pozdrav. Tudi tu so bili postavljeni mlaji in nobena hiša ni bila brez zastave. Prihitelo je vse prebivalstvo z gasilci in Sokoli ter narodnimi in kulturnimi organizacijami na čelu, da pozdravijo najvišjega predstavnika dravske banovine. Prvi je g. bana nagovoril župan Sušteršič, nato je pa župnik Sušnik v lepih besedah tolmačil patriotska čuvstva duhovščine, ki bo vedno delala za kralja in domovino. Dva gorenjska fanta in ljubka Gorenjka v narodnih nošah so nato banu izročili šopek cvetlic. Vsi prisotni so nato navdušeno pozdravili govor g. bana, ki je pozival k slogi.

Delavci spominu dr. Henrika Tume

Delavsko kulturno društvo »Svoboda« in delavska godba »Zarja« so svoj enaindvajseti prosvetni večer posvetili spominu dr. Henrika Tume, bivšega dolgoletnega predsednika ljubljanske »Svobode«.

Prosvetni večeri v Delavski zbornici, ki učinkujejo s svojim pestrim sporedom vzgojno in kulturno na delavsko občinstvo, so se danes priljubili že široki ljubljanski in okoliški publiki, kateri nudijo poleg čisto res dobrega in umetniško skoroda neoporečnega programa tudi vedno zanimiva in aktualna predavanja, ki mnogokrat presegajo okvir samo delavskih večerov.

Sobotni spored je poleg pestrega programa, katerega so odlično izpolnili koncertna in operna pevka ga. Marta Oberwalderjeva, pevski zbor »Cankar«, godba »Zarja«, recitatorka in vsega upoštevanja vredni delavski govorniki zbor, baritonist Dolinar in konservatorist Čampa, prinesel kot osrednjo točko programa predavanje znanega kulturnega delavca in književnika gospoda prof. Boga Teplyja o Henriku Tumi. Predavatelj je razčlenil življenje in delovanje pokojnega filozofa planin in ga predstavil kot človeka, kateremu sta bila narava in družba glavna objekta njegovega raziskovanja in zanimanja. Kot ljubitelj narave je bil Tuma navdušen alpinist, v delavskem gibanju pa je aktivno deloval za preobrazbo človeške družbe. Pri proučevanju narave in družbe je segel Tuma do korenin in je našel njene skupne vezi. Zato so mu gorske ture dajale pobudo za razmišljanje najrazličnejših družbenih pojavov. Zavedal se je njune globoke povezanosti in iz te zavesti je izviraj njegov enoten svetovni nazor, s čigar stališča je gibko in duhovito presojal vse pojave. Tuma je s svojega zrelšča motril vse pojave in jih skušal tudi domisliti do kraja — bil je večni iskatelj resnice — in prav od tod izvira njegova mnogostranost. V ospredju vsega Tumevega zanimanja je človek. Človek, ki je plod in del narave. Naravo pa je skušal Tuma objeti v vsej njeni mnogoličnosti in mnogostranosti. Kar je doznal o njej, nam je povedal zlasti v knjigi »Pomen in razvoj alpi-

in vsa naša stremljenja naj gredo k temu cilju.

Kajti v tem primeru — končati želim z besedami samega Stjepana Radića, ki se ga zdaj poslužuje tukajšnja opozicija — bo vladal v tej državi duh Šumadije, duh Karagjorgja, duh Matije Gubca in jo bo moral vladati, preudariti in preporoditi, duh namreč kmečkega genija našega zedinjenega naroda.

V tem znamenju pričakujemo s popolnim zaupanjem vašega složenega in nepremagljivega glasovanja dne 5. maja. Živeli! (Splošno, burno in dolgotrajno odobravanje. Ovacije trajajo več minut.)

(Govor ministra dr. Stojadinovića bomo priobčili jutri. — Op. ur.)

Socialisti za Jevtićevo listo

Kakor poroča »Neue Zürcher Zeitung« z dne 25. aprila v svoji opoldanski izdaji, nameravajo Topalovičevi socialisti, katerih lista je bila od kasacijskega sodišča zavržena, glasovati za kandidatno listo predsednika vlade g. Jevtića. »N. Z. Z.« napoveduje in isti številki v velikem uvodniku o jugoslovanskih volitvah, da je zmaga g. Jevtića zagotovljena ter uspeh opozicije zelo malo verjeten.

Kamnik sam je ob prihodu g. bana kazal očarljivo sliko. Že pozdrav mladine, razpostavljene na obeh straneh Samčevega predora pod Malim gradom, je napravil globok vtis. Na tisoče zastavic je mahalo banu v pozdrav in iz neštetihih mladih grl so vstajali navdušeni vzkliki: Živio ban! G. bana je pozdravil župan Kratner z lepim govorom, v katerem je posebno poudarjal zadovoljstvo prebivalstva, da je prišel na bansko mesto mož, ki ga pozna vsa dravska banovina kot moža, polnega energije in velikih izkušenj.

Ban se je zahvalil v daljšem govoru, v katerem je poudarjal potrebo, do skupnega dela v sedanjih časih, ko utrjujemo temelje naše države. Nato je sprejemal na sreskem načelstvu razne deputacije. Tudi prometno društvo v Kamniku mu je pri tej priliki izročilo lep album slik iz Kamnika in okolice. Daljše razgovore je imel g. ban z župani, ki so prišli polnoštevilno. G. ban je opozarjal zastopnike občin na njihovo važno nalogo in razpravljaj z njimi zlasti o javnih delih, kakor n. pr. o regulaciji Kamniške Bistrice, o regulaciji Grdije v Moravcih, o nadaljevanju gradnje cest v Kamniški Bistrici, o dograditvi ceste Stahovica—Kamniška Bistrica. O nadaljni ureditvi Tuhijske itd.

Prebivalstvo kamniškega sreza je s svojimi prisrčnimi pozdravi pokazalo, da razume sedanje čase, ko gre za to, da se konsolidirna naša država.

Popoldne se je g. ban odpeljal v Gornji grad.

nizma«, ki jo je posvetil »naši stremeči mladini.« Neskončna in veličastna narava vzbuja pri primitivnem človeku zavest omejenosti uma, da tak človek kloni vse ponižen pred njo glavo, zroč v njej vladajočega duha. Tuma pa je v njej — kakor pravi sam v svoji knjigi — dvignil svoj um v visokem poletu, v zavesti, da je neločljiv del neskončne prirode, da se nje sile razodevajo človeškemu umu v vedno novem stremljenju, da se odgrinja zavesa za zaveso tajinstvenosti prirode, da smo poklicani bojevniki v radostni borbi in zmagi, težče vedno globlje, stremeče višje — in v tem je naše in večno življenje. Narava je dovedla Tumo do vira spoznanja sebe in človeka. Iskal je v njej vira človeku, zato je v tisti naši tako hinavski in filistrski predvojni dobi tako odkrito pisal o spolnem problemu, raziskujoč vse faze spolnosti od nagona, ki žene samca k samici, do subtilne ljubezni, ki je posledica utehe, ne da bi pri tem kateri fazi pripisoval višjo vrednost in ceno. Vendar pa je zmeraj povdarjal, da si je človek v stotisočletnem boju za obstanek razvil um in da more zato nenehoma stremeti višje in višje. Taka se je Tuma povselp do etičnega gledanja in presojanja sveta.

Mnogobrojno občinstvo je, tako predavanje, kakor tudi ves ostali spored sprejelo toplo in hvaležno. —K.

Vičar!

V petek 3. maja ob 8. zvečer v Sokolskem domu

volilni shod

ministra socialne politike

dr. Draga Marušića.

Vsi na shod!

Dnevni dogodki

Vsem sreskim in občinskim poverjenikom Narodne prosvete

Naše glasilo »Glas Naroda« je ustvarjeno! Pozivamo in prosimo, da z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo pristopite k nabiranju zadruženikov in naročnikov, da s skupnim delom osiguramo Slovenem neodvisen, res pravi ljudski dnevnik.

Vsi na delo! — Pišite po pristopnice!

**Narodna prosveta
v Ljubljani, Gajeva ulica 1/1.**

× Novo jezero pri Kalinoviku. Kakor so ugotovili planinci, je napravlja reka Neretva okoli 40 kilometrov daleč od Kalinovika v hribovitem kraju novo jezero, ki je okoli 3 kilometre dolgo. Jezero je baje nastalo, ker se tam zemlja premika. Pojav novega jezera bodo znanstveniki preiskali.

× Za brezposelne v Varaždinu, ki jih je v Varaždinu okoli 680, sta borza dela in pa občina izplačali preteklo leto 212.000 Din podpor.

× Svojo posebno radio-oddajno postajo je dobila uprava policije v Splitu.

× Letna skupščina lastnikov malih brodov je le dni zborovala v Splitu. Brodarji so zahtevali, naj vlada ukine carino na nafto, ki jo rabijo ladje. Skupščina je izvolila tudi nov odbor, čigar predsednik je kapetan Evgen Matković.

× Kruh se je pocenil v Ogulinu. Bel kruh prodajajo po 250 Din, črn kruh pa po 2 Din.

× Promet s parobrodi na Dravi. Kakor poročajo osješki listi, promet s parobrodi na Dravi stalno raste. L. 1933. so pripeljali v Osijek po vodi 22.711 ton raznega blaga, odpeljali pa so 21.000 ton. Tudi iz raznih drugih mest ob Dravi je izvoz in uvoz po vodi prav znaten. Se bolj pa bi se promet dvignil, če bi bila obala od Osijeka do Aljmeša regulirana.

× Seja obč. veličnega odbora na Viču bo v torek 30. t. m. točno ob 19. v občinski pisarni. Vabljeni vsi odborniki, občinska uprava in klub občinskih odbornikov. Ker je seja izredne važnosti, prosimo polnoštevilne udeležbe.

× Pod vlak se je vrgel v soboto v Subotici železničar Peter Kučič. Kolesa so nesrečno zdrobila glavo. Kučič je bil star komaj 24 let.

× Nesreča na železnici. V soboto, je na postaji v Bjelovaru zgrabil vlak 50 letno Marijo Lebarjevo iz Trojstva in jo težko poškodoval, da je malo upanja, da ostane živa.

× Zlostna slika bede. V neposredni bližini Zagreba živi neki Dragotin Ivaković v nepopisni bedi. Mož ima 6 otrok; najstarejši (fantek) je star 6, najmlajši (dekletce) otrok pa šele 2 mesece. Mati je vedno bolna. Hrano dobivajo iz javne kuhinje in sicer po 5 porej na dan za 8 oseb. Stanujejo pa ti ljudje v baraki, ki je 9 m dolga, 5 m široka in 2 m visoka. Narejena je iz starih desk. V tej baraki pa stanujeta še dve rodbini, tako da je v baraki 15 oseb. Mož nima drugega zaslužka kakor da pobira po raznih smetiščih eunje in pločevino. To popravlja, kolikor je pač mogoče, in popravljeno blago prodaja, s čemer zasluži vsako sredo po 30—35 dinarjev!

**Peči — peči — peči — peči — peči — peči
Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz — Lutz
Jugo Lutz d. z. o. z., Ljubljana-Siška.**

× Prekrstitev občine. Občino Torda v Banatu su prekrstili v »Vujičevac«.

× Elektrifikacija Belje. Državno posestvo Belje namerava elektrificirati. V zvezi s tem načrtom se je že mestna občina osješka oglašila pri finančnem ministru s prošnjo, naj bi Osijek dobavljali elektriko za Belje, ker osješka centrala lahko preskrbuje z elektriko ne samo Belje, ampak celo Baranjo. Tozadevna pogajanja pa še niso končana.

Ljubljana

× Advokatski izpit je napravila pri apelacijskem sodišču v Ljubljani ga. dr. Fini Ahačič-Grossmannova iz znane stare patriarhalne rodbine Ahačičev. Izpit je napravila z odličnim uspehom, kakor dosedaj sploh vse izpite. Gospa je širok Slovenije znana predavateljica v ženskih društvih in znana delovna odbornica v Društvu Akademsko izobraženih žena. Naše čestitke!

× POCITNISKE KOLONIJE MESTNE OBČINE. Mestna občina bo letos organizirala počitniške kolonije v mesecu juliju in avgustu. Tozadevne prošnje, oziroma tiskovine, ki se dbe v soc. pol. uradu, Mestni dom, II. nadst., soba št. 43, je vlagati osebno najkasneje do včeraj 15. maja 1935. Na poznejše vlozene prošnje se ne bo oziralo v nobenem primeru. Prošilce opozarjamo na to, da pridejo v prvi vrsti v poštev šolo-obvezni otroci (do 14. leta), pristojni v Ljubljani, in v drugi vrsti šele ostali. — Mestni mladinski urad.

× Beograd, 29. aprila. Danes so odpotovali iz Zagreba v prestolnico predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić, finančni minister dr. Milan Stojadinović in minister za promet g. Dimitrije Vujić. Iz Beograda odpotuje še danes prometni minister Dimitrije Vujić v Osijek, kjer bo jutri velik manifestacijski shod, na katerem bodo govorili minister za trgovino dr. Milan Vrbanić, prometni minister inž. Dimitrije Vujić in minister brez portfelja dr. Avdo Hasanbegović.

× Ljubljana, 29. apr. Minister dr. Marušić je v spremstvu kandidata g. Mravljeta odpotoval na volilni sestanek v Zagorje.

* Spomini na kralja Aleksandra Zedinitelja. Razstava, ki so jo pod tem naslovom priredile naše dame, je bila te dni zaključena. Tako v moralnem kakor tudi v gmočnem oziru je prireditelj dosegla popoln uspeh. Zamilaj se tako razstavo je sprožila gospa dr. Majaronova, ki je tudi načelovala razstavnemu odboru. Odbor sam je bil sestavljen iz zastopnic društev Kola jug. sester, Knežine Zorke in Kluba Primork. Gospe so se z veliko vnemo lotile pripravljalnih del in so bile tudi ves čas razstave požrtvovalno na mestu. Namen razstave je bil, obuditi spomine na blagopokojnega kralja in zlasti v mladini čim bolj poglobiti patriotičen čut. Tudi s teh vidikov je razstava popolnoma uspešna. Solska mladina jo je pod vodstvom svojih vzgojiteljev marljivo posečala, gospe pa so mladim obiskovalcem sproti ljubeznivo tolmačile vse podrobnosti na razstavi in tako polagale v mlada srca prve kali poglobitve državljanske čednosti: Ljubezni do narodne države in do našega narodnega kraljevkega doma. Razstavne predmete so dali na razpolago Maršalata dvora, Centralni presburo, dvorni fotografi, poleg njih pa zasebniki in razne oblasti iz vseh večjih krajev v državi.

Med razstavljenimi predmeti je bilo tudi več izvirnih umetnin naših domačih umetnikov. Odbor je moral poleg obilice drugega dela pred razstavo nad 300 slik vokviriti in jih za razstavo šele opremiti, po razstavi pa zopet vzeti iz okvirjev in razposlati lastnikom. Vneta marljivost in ambiciozna požrtvovalnost našega žensstva sta se pri tej prireditvi izkazali tako na višku, da je treba gospejem vsekar častitati. Čisti dobiček razstave je namenjen Odboru za kraljev spomenik. Kakor hitro bodo zaključeni računi, bo znesek tudi takoj izročen imenovanemu odboru.

* Za dež so prosili v nedeljo dopoldne vsi tisti ljubljanski politični staroverci, ki jim nova politika sedanje vlade nikakor ne gre v račun. Doma in v kavarnah so se ozirali na nebo skozi okna in obrali so jim kar žareli od veselja, ko je nekoliko deževalo. Toliko in tako zadovoljnih obrazov kakor v nedeljo dopoldne v ljubljanskih političnih kavarnah že dolgo ni bilo. Ljudje so pozabili na krizo, na pomanjkanje denarja in nekateri celo na obilnatni nedeljski golaž od samega veselja, da dežuje, in so krčevito stiskali palce, da ne bi dež ponehal. Pomagale pa niso ne vroče želje in tudi stiskanje palcev ne, ker se je ravno o pravem času nebo zjasnilo na veliko jezo tistih, ki kar ne morejo pozabiti tiste prijetne dobe »liberalnih« in »klerikalnih« man. Skodoželjnost torej pri določevanju vremena ne odločuje.

* Ali je dnevnik »Glas naroda« potreben? Priprosti ljudje menijo, da ima časopisje predvsem to nalogo, da poroča o vseh dogodkih kolikor mogoče stvarno in objektivno. Naše »velikoc« časopisje pa se te najvažnejše naloge časopisja sploh še ne zaveda in zlasti po vojni smo videli, kako radi so danes eni in jutri drugi razne njihove »generalom« neprijetne dogodke ali zamolčevali ali pa tako po svoje prikrojevati, da si bralec nikdar ni mogel ustvariti jasne in točne slike o položaju. Te svoje navade se naši »velikoc« kar ne morejo odvaditi. Kdor ne verjame, naj kar pogleda, kaj in kako poročajo o nedeljski »veliki« ljubljanski listi o mogočnem nedeljskem volilnem zborovanju, prav kakor da živimo še v tisti dobi, ko smo se pripravili, kolikor ljudi gre v dvorano hotela »Union« itd. Danes pa, odkar izhaja naš list, ki nima prav nobenega interesa na starih političnih generalih in njihovih interesih, je stvar precej drugačna: kdor čita naš list, izve vse tako, kakor je bilo in je.

* Voje žrivo so imele v nedeljo občini zbor v dvorani OUZD. Odbor se je sestel že prejšnji večer in v posebni anketi predelal vsi tvari za občini zbor. Občnega zbora so se udeležili številni zastopniki oblasti in ustanov. Po uvodnih formalnostih je predsednik občnega odbora Stjepan podal dodatno poročilo k tiskanemu poročilu v »Vojnem invalidu«. Zlasti je podrobno očitral, kako se godi glede zneskov, ki bi jih po notarski pogodbi morala kinopodjetja izplačevati UVI. Zlasti v ožji naši domovini so se po uveljavljanju novega obrtnega zakona postavili gospodje na stališče, da jih po sprejetju tega zakona notarska pogodba z UVI ne veže več. Invalidi so uveljavljali svoje pravice in se zatekli k rubežni. Prvič so gospodje nekaj izplačali, drugič pa so kot odgovor na rubež vložili tožbo in osporavili veljavnost pogodbe. Sodišče je v prvi instanci tožbi ugodilo, vendar so invalidi rekurirali in zadeva teče dalje. Upanje je, da se končno pravica nakloni na njihovo stran. Poročilo je vzbudilo dokaj razburjenje. Zborovalci so hrupno klicali, naj referent navede imena teh gospodov, kar je ta tudi storil. Vsi navzoči so se zgražali. Poročevalec je reško pripomnil, da tega ne govori zato, da bi se mešal v dnevne politične borbe. Za invalide je zedinjena Jugoslavija dejstvo in sploh ne razpravljajo o tem. — Ostali del zborovanja so izpolnili razni referati o prečih invalidskih vprašanjih. Vsa poročila je občni zbor soglasno odobril in izrekel razrešnico s pohvalo. Končno je občni zbor sprejel resolucijo, ki zahteva med drugim zlasti noveliranje inv. zakona v smislu invalidskih težej in socialne pravičnosti, ureditev vprašanja podeljevanja trafikantskih koncesij, gradnje zdraviliških domov za invalide in hiralce in takojšnjo rešitev še neresenih prevredbenih aktov, kolikor leže pri Inv. sodišču v Zagrebu. S pozivom na vztrajno delo in solidarnost je predsednik Mlekuž zaključil zbor.

* Poštno-telegrafski uslužbenci pri ministru ing. Vujić. Gospod prometni minister ing. Vujić je v nedeljo sprejel tudi deputacijo Udruga p. t. t. uslužbencev Dravske sekcije v Ljubljani. Ob tej priliki mu je deputacija izročila dve spomenici. V prvi je opisan položaj uradniških zvanikov in služiteljev, ki imajo kvalifikacijo za uradnike po § 45/1. V drugi spomenici je opisano pomanjkanje osebja pri poštah ljubljanske direkcije, da je osebje prekomerno zaposleno. G. minister je pazljivo zasledoval vse, kar je predsednik Dravske sekcije govoril, nakar je obrazložil momente, ki zaradi njih še ni mogel izvesti nameravane reorganizacije celokupne poštno-prometne službe. Obljubil je, da bo v prihodnjih mesecih tudi poštni

službi posvetil več važnje, kar bo koristilo splošnosti, kakor tudi ptt. osebjem.

* Zopet avto! Na cesti pri Radovljici je dne 28. aprila avto povozil čevljarškega pomočnika Valanta Alojzija iz Mošenj pri Radovljici. Morali so ga odpeljati v ljubljansko bolnico.

* Kar zjutraj so ga pretepli. Hudo kri imajo nekateri že na vse zgodaj. To je moral na sebi izkusiti zasebni uradnik Šiško Albin iz Ljubljane. V nedeljo zjutraj so ga kar na lepem na Ambroževem trgu napadli neznanci. Pretepli so ga tako, da si mora v bolnici popravljati zdravje.

* Razstava slik solnčnega Jadrana v beli dvorani hotela Union, ki smo jo pohvalili že tudi v našem listu, je prav dobro obiskana. Prijatelji umetnosti so pokupili tudi že več slik, ki so v resnici tudi lepe in visoke umetnostne cene. V sredo bo slikar prof. Ipolit Majkovski s svojimi deli že spet zapustil Ljubljano, zato pa opozarjamo, da si jo ogledate takoj.

* Čevljarji so zborovali v nedeljo dopoldne v dvorani OUZD. Čevljarška zadruga za sodni okraj Ljubljana, katere predsednik je g. Josip Perdan, je imela svoj občni zbor, na katerem so obravnavali predvsem pereča stanovska vprašanja, tako v prvi vrsti delo zadruge, ki naj zaščiti članstvo pred izigravanjem velike čevljarške industrije, predvsem Baté, ki kljub določili o obrtniških delavnicah še vedno ni likvidirala svojih delavnic. Na tem svojem zborovanju so dali čevljarji duška svojim zahtevam, odločno so se potegnili za zaščito svoje obrti in poslali g. ministru za promet in industrijo brzojavko z zahtevo, naj zapre popravljalnice industrijskih podjetij. Staremu odboru je bila podeljena razrešnica, novih volitev pa letos ni bilo.

* Državni, samoupravni in občinski uslužbenici ter upokojenci pri g. Jevtiću. V nedeljo je sprejel ministrski predsednik gospod Bogoljub Jevtić deputacijo zastopnikov dvaj-

set organizacij državnih, samoupravnih in občinskih uslužbencev v Ljubljani, aktivnih in upokojenih, ki jo je vodil predsednik Jugoslovanskega učiteljskega združenja g. Ivan Dimnik. V imenu vseh organizacij in uslužbenstva, včlanjenega v njih, je predsednik Dimnik tolmačil g. predsedniku vlade želje državnega in samoupravnega uradništva v pogledu znane Uredbe o dvojnem zaslužku, odnosno znižanju draginskih doklad, ki je mesto dvojnega zaslužkarjev prizadela v največji meri gospodarsko šibkejšee nameščenice, njihove družine, posebno pa samce, ki podpirajo onemogle starše. V tem pogledu je izročil predsednik Dimnik g. predsedniku vlade posebno spomenico, ki so jo podpisale vse prizadete organizacije v imenu svojega članstva. Podpredsednik Saveza gradskih nameštenikov in opštinskih službenikov g. magistratni direktor Jančigaj se je na to v imenu samoupravnih in občinskih nameščenicev pridružil izvajanjem predsednika JUJ in je iznesel gosp. predsedniku kraljevske vlade akutne zadeve občinskih nameščenicev, posebno v pogledu ohranitve pridobljenih pravic in izpremembe zakona o mestih ter izenačenja z zakonom o občinah v nekaterih točkah. G. direktor Jančigaj je izročil g. predsedniku vlade o tem posebno spomenico. G. inspektor Mlejnec je v imenu vseh upokojencev obrazložil g. predsedniku kraljevske vlade želje upokojencev v pogledu znižanja voznih ugodnosti za upokojence in izenačenja upokojencev in samoupravnih nameščenicev v tem pogledu z aktivnimi državnimi uradniki. Nadalje je omenil vprašanje izenačenja starih upokojencev in rednega izplačevanja mesečne pokojnine. Izročil je spomenico v tem pogledu. Posebno deputacijo je v pogledu voznih ugodnosti sprejel prometni minister g. Vujić.

Gospod predsednik vlade je pazno sledil vsem izvajanjem in je obljubil svojo pomoč za ugodno rešitev perečih zadev.

Slovo divizionarja Cukavca

Ljubljana, 29. aprila.

Davi se je z brzovlakom odpeljal v Beograd na novo službeno mesto g. div. gen. Vladimir Cukavca. Slovo na postaji je bilo prisrčno in je jasno pokazalo, kako priljubljen in spoštovan je bil v našem mestu odhajajoči visoki vojaški dostojanstvenik. K slovesu se je zbral vse oficirski zbor z div. gen. Nedeljko-vičem na čelu. Prišli so komandanti vseh edinic. Navzoča sta bila brig. gen. gg. Jovanović in Pekić, novi šef štaba puk. Keller in mnogo drugih odličnikov, med njimi zlasti ban dr. D. Puc z gospo, pomočnik bana dr. Pirkmajer in župan dr. Ravnihar. J. S. je zastopal gen. tajnik Pogačnik z odborniki in tudi Strel. družina je poslala svoje zastopnike. — Bila sta navzoča predsednik velesejma g. Bonač in konzul g. dr. Dular, dalje gg. češko-

slov. konzul Ševčik, prota Budimir in mnogo dam naše najodličnejše družbe. Dame so soprogi odhajajočega gospoda prinesle polno cvetja, vendar je pa gospa z otroci ostala še v Ljubljani. G. div. gen. Cukavac se je vidno presenečen in vzradošen zahvalil za pozornost in zagotavljal, da se bo vedno rad spominjal Slovenije, ki se mu je tako po svoji prirodni lepoti kakor tudi po svojem prebivalstvu izredno priljubila. Kakor njen soprog v svoji stroki, je tudi gospa Andja odlična delavka na polju človekoljubja in narodne ter narodnoobrambene propagande. V priznanje za njeno vneto delovanje jo je Kolo jugoslov. sester izvolilo za častno članico. Delovala pa je ga. generalova tudi pri Društvu knežine Zorke, pri Jadr. straži in pri Rdečem križu. Vsa ta društva jo ohranijo v najlepšem spominu.

Maribor

△ Narodno gledališče. V torek, 30. aprila ob 20. uri Katajeva veseloigra »Kvadratura kroga«. Red B. Zadnjikrat.

△ Roparski napad pred mestom. V nedeljo zvečer se je vračala v svoje stanovanje v Zidovski ulici gostilničarka Marija Eignerjeva. V temi ji je stopil v veži nasproti neznan možki in jo pričel pretepati z namenom iztrgati ji iz rok ročno torbico, v kateri je imela okrog 1000 Din gotovine. Eignerjeva pa je imela toliko moči, da se ga je ugrabila, nakar je neznanec izginil v temi. Upravičeno zasleduje policija.

△ Ljudska univerza. V četrtek, 2. maja predava predstojnik diplomatsko-historijskega instituta v Zagrebu, vseučiliški profesor dr. J. Nagy o zanimivem potovanju od Jadrana do Kanarskih otokov. Predavanje se nadaljuje v petek 3. maja.

△ Zveza mladih intelektualcev. Na nedavnem občnem zboru je bil izvoljen za predsednika Pavle Segula, učitelj v St. Janžu na Dravskem polju. — Za prvega člana starešinske zveze pa je bil soglasno izvoljen mariborski podpredsednik Rudolf Goluh.

△ Samomor ob Pesu. V nedeljo popoldne so izletniki našli na poti med Hočami in Slivnici v jarku mrtvega mladeniča. Imel je prestreljeno glavo in je ležal v mlaki krvi. Kmalu so v njem spoznali 24letnega krojača Branka Labrika iz Maribora. Dopoldne je bil še pri nekaterih svojih znaneih, popoldne se je s kolesom odpeljal proti Hočam in Slivnici, med potom pa je obračunal z življenjem. Kaj ga je poglaval v smrt, se ne ve.

△ Tombolo so zdeli. Na nedeljski sokolski tomboli, ki ji je prisostvovalo več tisoč ljudi, je zadela glavni dobiček 3.000 Din v gotovini delavka Fani Mikolinceva, 2.000 Din delavec Josip Marković, pohištvo zasebnika Terezija Zelova, kuhinjsko opravo železničar Srečko Muspek, moško kolo dijakinja Sonja Kosova, žensko kolo pa delavec Franc Bišof. Bilo je še več drugih manjših dobitkov.

△ Zapiranje trgovin in obrtnih obratovalnic. Mesno poglavarstvo v Mariboru prejema zlasti v zadnjem času vedno pogostejše prijave, da se mnogi trgovci in obrtniki ne drže predpisanih zapiranih ur. Uradno so bile ugotovljene hude kršitve zadevnih zakonitih predpisov. Ker so opozoritve brezuspešne ter je nujno potrebno, da se uvede v tem oziru red, objavlja mestno poglavarstvo, da bo vsako prekrščenje predpisane zapiralne ure strogo kaznovalo ter ne bo upoštevalo nikakih izgovorov.

△ Okoli tritisoč oseb je v nedeljo dopoldne na Glavnem trgu pred magistratom poslušala govore ministrov v Ljubljani, ki jih je prenašala ljubljanska radio oddajna postaja. Zaključno himno »Hej Slovanci« je množica poslušala odkritih glav.

Kamnik

K članku v našem listu izvevo od poučene strani, da se bo še letos po 15letnem prestanku otvorilo staro renomirano kopališče in da se namerava še letos adaptirati 2 vili, preurediti park, preskrbeti vodo ter zdravilišče modernimi obnove za hidroterapijo itd. Finančna sredstva bodo pravočasno na razpolago, tako da se s delom prične sredi majnika. Dokončanje glavne stavbe (stari Kurhaus) se pridrži za bližnjo bodočnost. Snuje se delniška družba, ki bo prevzela posestvo ter obrat kopališča.

Ptuj

Zasačena vlomilska tolpa. Nedavno še je ogrožala varnost imetja že itak dovolj siromašnih Haložanov nevarna vlomilska tolpa, ki je okoli 25 posestnikom prizadejala občutno škodo. Orožniki vlomilec dolgo niso mogli do živga. Te dni pa so jih zasledili v okolici St. Janža v Haložah. Bilo jih je 12, ki so jih vklepane gnali v sodniške zapore. Haložani upajo, da bo sedaj vsaj nekaj časa mir.

Novi veliki Maribor

Pogledi na sedanost in načrti za bodočnost

Mesto Maribor ima po ljudskem številu iz leta 1931. 33.921 prebivalcev na površini 705,8 ha. Po istem ljudskem številu bi imelo mesto ob priključitvi okoliških občin 53.085 prebivalcev. Po statističnih podatkih znaša povprečni letni porast od l. 1880. pa do l. 1931. v odstotkih izražen 1,6%. Ob enakem porastu, če vzamemo v poštev enake, za razvoj mesta nerodajne pogoje, bo imel Maribor s priključenimi okoliškimi občinami po 50 letih, t. j. leta 1981.

okroglo 95.000 prebivalcev

Če vzamemo najnižje število porasta prebivalcev v desetletju 1910. do 1920., t. j. 0,71%, bi Veliki Maribor po 50 letih štel 72.000 prebivalcev. Sicer pa je točna prognoza posebno v današnji dobi težka, vendar je verjetno, da bo Maribor kljub novemu upravnemu položaju (ukinitve velikega županstva in oblasti) ob normalnem razvoju industrije ter postopni tujsko-prometni izgradnji mesta dosegel leta 1981. vsaj okroglo 72.000 prebivalcev. Urbanistično, v regulacijske svrhe se mora torej računati s porastom mesta na okroglo 100.000 prebivalcev v bodočih 50—80 letih.

Gradbeni okoliš

Skoraj vse dosedanje mestne uprave so grešile v tem, da se Maribor ni razvijal po enotnem, že v naprej sestavljenem načrtu, ki bi po nekaj letih dal mestu svojstven izgled. Sedanji gradbeni urad, ki ga vodijo samo mlajši in sodobni strokovnjaki, pa je te dni izdelal program za regulacijski načrt mesta Maribora, ki vsebuje toliko zanimivosti, da bomo gotovo ustregli našim čitateljem, če na tem mestu objavimo vsaj v glavnih obrisih program tega načrta.

Regulacijsko območje Maribora diktirajo mimo števila prebivalstva še geomorfološke razmere. Na jugozapadu in severu zastavljata razvoj naravni oviri: Slovenske gorice in Pohorje. Mariborsko polje je na jugovzhodu, kjer prehaja v Dravsko polje in na zapadu, kjer prehaja v Dravsko dolino, odprto. Na predlaganem območju ima Maribor dovolj prostora za razvoj mesta s približno 100.000 dušami. Ožji gradbeni okoliš obsega ploščino, ki zadošča za gradbeni razvoj mesta v bližnji bodočnosti. Širši gradbeni okoliš je rezerva, ki se bo po potrebi vključevala v ožji gradbeni okoliš. Na tem območju gradnje zaenkrat ne bodo dovoljene, kar je nujno, da se usmeri gradbeni razvoj po zaželenem načrtu. Razumljivo je, da bo pri vsej gradbeni aktivnosti v veljavosti

zaščitni pas,

ki se prilagodeva danim geografskim in vegetacijskim prilikam regulacijskega območja in poteka torej tam, kjer je potreben za obranitev tipične slike mariborske pokrajine.

Sedanje javne zgradbe

Maribor ima definitivno nameščeno politično oblast, sodišče in cerkveno oblast. Dosedanji mariborski magistrat že davno ne ustreza več niti po razporeditvi prostorov niti po velikosti. Nezadovoljivo je nameščena javna bolnica, ki potrebuje novih objektov in razširjenja. Zastarelo in potrebam bodočega mesta z 80 do 100 tisoč prebivalcev ne služi mestno gledališče. Koncertna dvorana (Union) po svoji centralni legi in velikosti sicer ustreza, potrebna je pa temeljita preureditev dohoda in stranskih prostorov. Umetniške razstave so nameščene kjerkoli po večjih in manjših mariborskih lokalih, ki niso namenjeni v te namene in so zato tudi neprimerni. Povsem nezadostno je nameščen mestni muzej, ki nima prostora niti za polovico dosedanjih zbirk, so pa tudi v stalnem, močnem porastu. Tudi študijska knjižnica bo morala tekom nekaj let pod novo streho. Šolske zgradbe so večinoma preobremenjene in spada problem novih šol med najaktualnejša in najvažnejša mesta Maribora. V nekaterih šolah mora biti pouk v dveh turnusih. Maribor ima dvojne javnih kopališč. Nobeno nima bazena za plavanje. Vojni objekti obstajajo v dokaj izdatni meri, a je potrebna vendar izveščna rezerva površine v te name-

ne. Kolodvorske zgradbe po izvaji železniške direktive ustrezajo in bodo z nadaljnjim razvojem potrebne le modernizacije.

Nove javne zgradbe

Iz zgoraj navedenega sledi, da rabi Maribor prostora za naslednje nove javne zgradbe: za mestni magistrat, javno bolnico, zdravstveni dom, otroško bolnico, dvojno gledališče (dramsko in operno), umetniški paviljon združen z domom umetnikov in po možnosti s koncertno dvorano, 6 šolskih vrtcev, 12 ljudskih šol, 6 meščanskih šol, žensko realno gimnazijo, trgovsko akademijo, srednjo obrtno šolo, 8 otroških zavetišč, internat s šolo za manj nadarjeno dečo, obrtno nadaljevalno šolo z vajeniškim domom, hotelsko šolo, glasbeno šolo, vrtarsko šolo, mestni muzej, študijsko knjižnico, javno kopališče z zimskim bazenom, bogoslovnico, tržnico (morebiti dve, za vsak breg Drave posebej), razstavljeni dom v zvezi z razstavnim prostorom, protituberkulozni dispanzer, policijske zapore s policijskim uradom, mestno ubožnico, hiralnico, gluhonemnico, zavod za slepce, novo sodnijo, gasilni dom z reševalno postajo, Sokolski dom, javno prenočišče, cerkve (če bi se s porastom prebivalstva pokazala potreba) in pa športni stadion.

Nove prometne žile in predori

Drava deli Maribor v dva dela. Spajajo ju en most, ena brv za osebni promet in brod. Polnovredna zveza je le državni most, ki prevzema ves tranzitni in lokalni promet, ki pa ga že danes ob prometnih dnevih s težavo zmaguje. Treba ga bo razbremeniti in sicer na dveh mestih: v Melju za zvezo s Pobrežjem in na zapadu za zvezo levega brega Studenci. S temi mostovi ne bo samo opravljena razbremenitev državnega mostu, temveč tudi gostejše zazidavanje starega mesta, ki dela s svojimi ozkimi ulicami težkočo sedaj močnemu tranzitnemu prometu. Slično, kakor loči Drava mesto prometno, otežkočata zvezo mestnih delov, ki jih sečeta, obe železniški progi. Proga Dunaj—Maribor—Trst ima severno Drave dva podvoza. Nujno je potreben še eden, ki bi ležal v črti Smetanova—Orožnova—Jurčičeva—Marijina ulica z zvezo na novi Meljski most. Ta prometna žila bi potrebovala približno 160 do 200 m dolg predor starega mesta in je nujno potrebna. Južno Drave rabi omenjena železniška proga dva nadaljnja podvoza, in sicer v prometni črti Ptujске ceste in v črti Stritarjeve ulice. Obstoječa podvoza na obeh koncih železniškega mostu se morata korigirati višinsko in prometno. Veliko barijero razvoju mesta pa predstavlja koroska proga. Mimo že obstoječega podvoza na Frankopnovi ulici rabi vsaj še dva. Sedanja cesta k Sv. Petru je izpostavljena plazovom Meljskega hriba. Z novim mostom v Melju je dana možnost izogniti se tem plazovom na ta način, da se izpelje cesta k Sv. Petru na desnem bregu Drave z uporabo že obstoječe zveze z Zrkovec in odcepom preko mosta k Sv. Petru.

Regulacije obstoječih trgov in ulic

Izzidani Maribor je doslej detajlno docela nereguliran. Vrsta trgov in ulic zahteva prometnih in estetskih preureditev, da bo dobilo mesto smotnejše in lepše ulice. S prometno rešitvijo generalnega načrta je potrebno urediti naslednje ulice in trge: Aleksandrovo cesto pred glavnim kolodvorom, Tomšičev dvored, Zrinjskega trg, prostor pred frančiškansko cerkvijo, Trg Svobode z Jugoslovanskim trgom, Grajski trg, Gosposko ulico v zvezi z novo prometno črto in potrebnim prodorom, Glavni trg, 800 m dolgo obrežje ob Dravi (Pristan), Kralja Petra trg in vsa križišča prometnejših ulic.

Finančne možnosti

Maribor ima vrsto perečih regulacijskih problemov, ki zahtevajo vsi znatna finančna sredstva. Za realizacijo teh del je potrebno, da se predvidi v rednem proračunu mesta Maribora letni znesek, ki naj bo najmanj 500.000 dinarjev letno. Z zgraditvijo najnujnejših regulacijskih del, predvsem s potrebnim pred-

rom za novo prometno črto Smetanova—Orožnova—Jurčičeva—Marijina ulica in s tem v zvezi z odkupom stoječih objektov in njih odstranitvijo, se bo pospešila zazidava doslej nezazidanih parcel ob ulicah, ki so že zgraje-

ne, investirani denar pa se bo v doglednem času bogato obrestoval.

Torej: pojdemo s čvrstimi in velikimi koraki naproti novemu in lepšemu Mariboru!

Kongres rotarcev

Ljubljana, 28. aprila.

Kakor smo že poročali je bil v petek v veliki dvorani Kazine prijateljski večer rotarcev, ki so se zbrali iz vseh večjih mest Jugoslavije, pa tudi iz inozemstva. Večer je pripomogel k še tesnejšemu medsebojnemu spoznavanju jugoslovanskih rotarcev.

V soboto je kongres svoje delo nadaljeval. Ob 9. dopoldne so se najprej sestali k razgovoru člani kongresnega odbora in predsedniki odsekov, ki so si porazdelili delo. Z njimi se je vršila plenarna konferenca delegatov klubov, ki ji je predsedoval guverner jugoslovanskih rotarskih klubov g. dr. Krejčič iz Ljubljane.

Poročilo guvernerja dr. Krejčiča navaja med drugim, da imamo v Jugoslaviji 19 rotarskih klubov.

Na svojih sestankih so člani zbrali v razne dobrodelne namene nad 90.000 Din. Obmejni klubi so gojili živahne stike s klubi iz sosednega inozemstva in so pripomogli v marsikaterem pogledu k odстранjevanju medsebojnega nezaupanja.

V nadaljnjem poteku plenarne seje kongresa je bil soglasno izvoljen za guvernerja v leto 1935/36. član sušaškega kluba dr. Viktor Ružič. Prihodnji kongres bo v Dubrovniku, jeseni pa bo sestanek jugoslovanskih rotarcev na Sušaku, od koder se skupaj odpeljejo v Benetke na letošnje evropsko rotarsko konferenco.

Popoldne so zasedali kongresni odbori. Med referati, ki so bili podani, navajamo naslednje: »Starostno zavarovanje nameščenecv in delavcev« (Josip Ljubič iz Šibenika), »Sodelovanje v dobrotvornih organizacijah« (inž. Vladimir Slajmer iz Maribora), »Skrb za pomoči potrebno dečo in mladino« (dr. E. Pacak iz Zemun), »Ohranitev in okrepitev kulturnih dobrin« (dr. Ivo Boschi iz Subotice), »Rotar mora ostati zvest rotarskim načelom v zasebnem in javnem življenju« (Jevta Spajić iz Pančeva). O delu za zblizavanje med narodi sta poročala Henrik Sabothy iz Maribora in Milivoj Sokolović iz Dubrovnika.

Člani in gosti, ki niso sodelovali v odsekih, so si ogledali popoldne Ljubljano in posetili tudi grad in narodno galerijo, podpredsednik mednarodne rotarske zveze g. Head pa je v družbi nekaterih ljubljanskih rotarcev napravil izlet v Škofjo Loko in Crngrob ter dalje na Bled in v Bohinj. Zvečer se je vrnil v Ljubljano, kjer so mu jugoslov. rotarji priredili časten večer v veliki dvorani hotela »Union«. Svečane večerje se je udeležilo nad 200 oseb, ker so člani pripeljali tudi svoje dame v najelegantnejših toaletah. Večer je počastil tudi mestni župan g. dr. Vladimir Ravnihar. Poleg častnega gosta, podpredsednika vse rotarske organizacije

g. Walterja D. Heada iz Amerike, so bili prisotni tudi visoki inozemski funkcionarji gg.: Josef S. Zaba iz Chudima, ing. Gerbl z Dunaja, prof. Avgust Lange iz Beljaka, konzul Pavel Fleischi iz Budimpešte, Klement Ptačowski iz Bratislave, Albert Szekei iz Segeda, najvišji jugoslovanski funkcionarji ter 10 članov mariborskega rotarskega kluba. Dolge minute so krasile zastavice vseh držav. Slika kralja Petra II. z našo trobojnico pa je dominirala vsej dvorani.

Predsednik ljubljanskih rotarcev g. Josip Kavčič je izrekel dobrodošlico ter poklonil v imenu ljubljanskega kluba podpredsedniku Headu odlično pokrajinsko sliko člana Božidarja Jaka, končno pa je napil domovini predsednika Heada in njenemu predsedniku Rooseveltu, nakar je orkester zaigral himno Severoameriških združenih držav. V prekrasnem govoru je podpredsednik Head proslavil ideje rotarcev, ljubezen med narodi in dobroto napram bližnjemu ter poveljeval lepoto naše države, končno pa napil Jugoslaviji in kralju Petru II.

Po naši narodni himni je govoril konzul g. Fleischi iz Budimpešte v imenu ogrskih rotarskih klubov. Jugoslavije ne obdružuje samo, temveč jo tudi cenijo in ljubijo, zlasti pa lepote naše pokrajine in pa narod sam, ki njegov karakter navduši vsakogar. Rotarji na obeh straneh državne meje med Jugoslavijo in Ogrsko delajo za zblizanje obeh držav in za skupne simpatije in ljubezen. Govornik je v našem jeziku zaklical: Zivio vsemu jugoslovanskemu narodu! Ing. Gerbl z Dunaja je duhovito tolmačil idealna načela rotarcev in izražal prijateljstvo ter občudovanje do Jugoslavije, končno se je pa predsednik mestne občine g. dr. Ravnihar v klasičnem izklesanem slovenskem, nemškem in francoskem govoru zahvalil rotarcem za obisk Ljubljane in pozele, da se vrnejo čimprej s svojimi lepimi in vsemu človeštvu koristnimi načeli.

Odlično aranžirana večerja je popolnoma dokazala blagodejne vplive rotarskih principov in se zavlekla v prijateljskem duhu pozno v noč.

Tudi vso nedeljo so rotarji še zborovali in si ogledovali znamenitosti našega mesta. Med odmorom zborovanja je zapel mešani zbor Glasbene Matice več narodnih pesmi in bil deležen navdušenega odobravanja. Po skupnem obedu v Unionu so se rotarji razšli na Gorenjsko in Dolenjsko, nekateri se pa odpravili na svoje domove. Predsednik g. Head ni mogel preheleti lepote naših krajev, ko si je včeraj z g. dr. Andrejko in slikarjem Jakcem ogledal tudi Dolenjsko, ponoči je pa odpotoval v Budimpešto, odkoder se vrne v Ameriko.

V boj proti boleznim in škodljivcem kulturnih rastlin

Škodo, ki jo povzročajo razne bolezni in škodljivci kulturnih rastlin, se še premalo upošteva. Proti vsem tem je treba izvesti boj z združenimi močmi, ker le v složnem delu je moč in uspeh.

Zato se pozivlja vse, ki se za to zanimajo in ki bi hoteli pri tem sodelovati, da to javijo banovinski kmetijski poskusni in kontrolni po-

staji v Mariboru, Vrbanova 33.

Iz lastne pobude bi naj poročali o zadetih opazovanjih in bi pošiljali obolele rastline ali njih dele in tudi živalske škodljivce zavodu v preiskavo.

Za vse take preiskave se ne plačuje nobenih pristojbin in tudi dopisov ni treba kolekovati.

Catež

Dandanes svet naglo živi in ravno tako naglo izrablja svoje telesne in duševne moči. To velja za ljudi vseh stanov in poklicev in zato je vsak potreben nekaj miru in oddiha, zlasti v poletnih mesecih.

Toda kje naj si poišče prijetnega miru človek, ki nima preveč denarja? Dragih letovišč je dovolj, a ta so dostopna le bogatašem. Naš Bled in Rog. Slatina nista za vsakogar. Zato pa je treba obrniti pozornost tudi na kraje, ki so prirodno lepi in ne predragi, da so dostopni tudi manj imovitim slojem.

Takih krajev imamo zlasti na Dolenjskem v izobilju. Naj omenimo le prijazni Catež. Catež je res samo vas in modernega razkošja tam ni, zato pa uživaš tam lahko nebeski mir. Okolica je lepa; krasni razgledi se ti od-

pirajo na vse strani. Od Ljubljane do postaje Vel. Loka se pelješ z železnico, od tam pa ali peš po eni ali drugi bližnjici, ali pa z vozom pa lepi cesti, ki je bila nedavno preurejena. Pokrajina je kar romantična. Vas je prav lepa, ljudje pa dobri in postrežljivi.

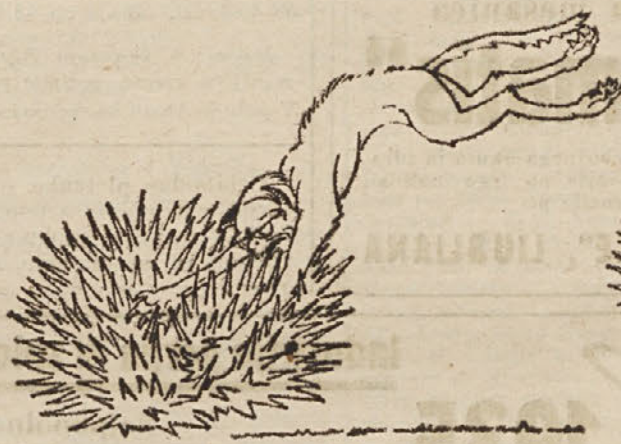
Takih »malih letovišč« pa imamo v naši deželi dovolj in tudi za taka letovišča bo treba poskrbeti, da svet nekoliko sliši o njih, ker so kakor nalašč ustvarjena za »male ljudi«, ki so tudi potrebni miru in oddiha.

Vače

Umrla je gospa Marija Borštnar, mati znane delavke v naprednih družtvih Minke Borštnar. Zadelo jo je kap v starosti 56 let. Naj v miru počiva.

Rjovel je mucek na ježica,
kot tam na zadnjega prešiča:
»O, saj se bližajo volitve,
tedaj spoznal boš kóz molitve!«

In dvignil mucek je svoj zmajane
in planil v jezka, da bi smrt mu dal.
A ježek mali, zvita spaka
mneje, z razumom smrti čaka.

O, mne moj, skoči, pridi spet nazaj,
ko zasijal bo peti maj...
A vedi mne, da ne odreže,
kder z gobčkom je na, nas gre, jaz.

Nemci in njih stranke na Poljskem

Ugibanja o novi zunanji politiki Poljske

Varšava, v aprilu.

Politika prijateljstva, ki jo je začela uradna Poljska po sklenitvi poljsko-nemškega pakta z dne 26. marca 1934, je tudi v notranjem pogledu prinesla precej sprememb. Poljsko javno mnenje se sicer prav nič ni spremenilo, pač pa je zato tem večjo živahnost opaziti na strani poljskih Nemcev. Večina Poljakov je proti vladnemu uradnemu prijateljstvu, ostali pa mislijo, da se ulegne iz tega polagoma vendarle tudi za Poljake kaj dobrega izemiti. Rezerviranost napram Nemcem in skeptično gledanje na nemško »prijateljstvo« pa prihaja tudi v teh krogih tujitani do izraza. Niso namreč vsi pristaši uradnega prijateljstva z Nemčijo obenem že tudi pristaši nemškega naroda. Nasprotno, lahko rečem, da ostaja staro neprijateljsko razmerje v vsem svojem prejšnjem obsegu. Nemške oddajne postaje govorijo sicer kaj pogosto o »ljubem sosedstvu«, in tudi poljske oddajne postaje niso več tako šovinistično razpoložene napram nemškemu jeziku in nemškim gramofonskim ploščam, vendar ima človek nehoti vtis, da je vse to prisiljeno in neiskreno.

Tudi moram takoj poudariti, da uradno prijateljstvo z Nemčijo ne sloni morda na kakšni idejni povezanosti režimov v obeh državah. Za nemške nacionalno-socialistične ustanove ne kaže Poljak prav nobenega zanimanja. Tudi časopisje ne simpatizira preveč z nacionalno-socialističnim režimom v Nemčiji. Edino izjemo tvori morda list »Kurjer Poznański«, glasilo nacionalnih demokratov, ki s simpatijami spremlja notranji nemški razvoj in smatra, da bi bilo tudi za Poljake dobro, če bi se oprijeli Hitlerjevih načel. Poljakom se slejkoprej zdi, da nudi de-

mokratska Francija neprimerno boljše zaščito za poljsko neodvisnost kakor šovinistično razpoložena Nemčija. Nemški korak z dne 16. marca t. l. je vplival na poljsko javno mnenje zelo mučno. Germanofilske kroge je ta nenadna Hitlerjeva gesta silno presenetila.

Drugače je seveda vst vplivala na poljske Nemce. Nič čudnega! Skoro vsak Nemec v tujini je bolj hitlerjevski kakor Hitler sam. Torej tudi bolj nacionalno-socialistično orientiran kakor vsak njegov brat v domovini. Politika pesti mu ugaja, saj ga drži v upanju, da bo tudi zanj prišla osvoboditev izpod tujega jarma. Nacionalno-socialistični režim je pričel že leta 1933. razširjati med poljskimi Nemci vesti o njih skorajšnji združitvi z domovino. Danes je v tem pogledu stalno na delu radio in pa — seveda — rajhovsko propagandno ministrstvo. Le malokdo pozna Nemčijo z lastnimi očmi. Poslušajo samo, kar oznanja Goebbels skozi eter.

Nacionalno-socialistično orientirani so predvsem nemški veleposelniki in dobro situirani srednji kmetje v okolici Poznanja in na Pomorjanskem. Tu je domovina nemških grofov in baronov, ki imajo ogromna posestva. V verskih vprašanjih pa stoji ti krogi na strani cerkvene opozicije. Njih glavno glasilo je »Posener Tageblatt«, ki ga tu smatrajo za podružnico rajhovskega propagandnega ministrstva; v verskih vprašanjih pa se je navzlic temu zelo oddaljil od rajhovskega škofa Müllerja, in to prav zaradi razpoloženja, ki vlada v tem pogledu med njegovimi naročniki.

Ti veleposelniki so se v oktobru lanskega leta združili v »Nemški zvezec (Deutsche Vereinigung)«, ki ji stoji na čelu premožni veleposelnik von Witzleben. Namen tega združenja je gojitev vseh nemških narodnih posebnosti, toda — radi lepšega — v okviru poljskih zakonov. Zveza se naslanja na približno 400.000 Nemcev v tem predelu. Omejena pa je samo na Pomorjansko in Poznanje, kajti samo tu so doma veleposelniki in magnati, ki propagirajo nacionalno-socialistične ideje.

Nemški mladočenci so združeni v mladeniški stranki (Jugenddeutsche Partei). Sedež te stranke je v Biellu, ki je središče tekstilne industrije. Voditelj te stranke je Wiesner. Dasi je tudi ta stranka naklonjena nacionalno-socialističnem režimu v Nemčiji in dobiva iz Berlina visoke zneske za propagando nacionalno-socialističnih idej, se vendar z »Nemško zvezec« v Poznanju ne vjemata v vseh vprašanjih. Med obema grupama obstaja celo precejšnje trenje in čisto prireja da medsebojnih izpadov in polemik.

Močna je tudi krščanska ljudska stranka, ki jo vodi dr. Paul. Ta seveda ni naklonjena sedanjemu režimu v Rajhu. Radi protihitlerjevskoga zadržanja je bil dr. Paul celo izključen iz »nadsrankskega« centralnega odbora poljskih Nemcev, in sicer z motivacijo, da je »sodelovanje z voditeljem nemštva, ki se ne priznava za nacionalnega socialistu, nemogoče«. Dr. Paul pa je obenem propadel tudi kot predsednik »Zveze nemških katolikov na Poljskem«, ki šteje 150 krajevnih skupin z 25.000 člani. Na običnem zboru, ki se je vršil sredi decembra lanskega leta, je nacionalno-socialistični protikandidat pridobil 140 proti 116 glasovom.

Poleg navedenih strank pa imajo Nemci na Poljskem še nekaj manj pomembnejših strankarskih skupin. Nekaj sredi med krščansko ljudsko stranko in socialistimi demokrati plava »nemška stranka« (Deutsche Partei), ki ima svoje pristaše med starimi liberalci in se za-

vzema za demokratična načela. Naslanja se večinoma na dobro situirane trgovce, obrtnike in finančne kroge.

Nemška socialistična delavska stranka ima svoje pristaše v G. Sleziji, v Biellu, v Lodzu in drugih podobnih industrijskih centrih, kjer živi nemški proletarijat. Komunistične stranke poljski Nemci ne poznajo, a pripomniti moram, da so take stranke na Poljskem prepovedane.

V splošnem lahko rečemo, da prevladuje v industrijskih okrajih antifašističen, povsod drugod pa, zlasti še med veleposelniki, grofi in baroni na Pomorjanskem, fašistični del nemškega prebivalstva na Poljskem. To so pokazale tudi volitve.

Nemci na Poljskem so izredno agilni, imajo močne strankarske in tudi kulturne ter gospodarske organizacije, s katerimi konkurirajo ponekod celo s Poljaki. Uradna manjšinska politika Poljske se napram Nemcem tudi po prijateljstvu z Rajhom ni v bistvu spremenila. To tudi Nemci sami in celo v nacionalno-socialističnih nemških krogih na Poljskem prihaja čisto do izraza nevolja nad uradno Nemčijo, ki da se ni dovolj potrudila, da bi se ob priliki prijateljskih pogajanj s Poljsko rešilo tudi manjšinsko vprašanje.

Iste tožbe slišimo seveda tudi pri Poljakihi glede poljskih manjšin v Nemčiji. Listi nastopajo zelo ostro proti uradni politiki prijateljstva z Nemčijo prav radi te bolesterne točke, saj je danes poljski življenj v Nemčiji izpostavljen najhujšim pregananjem. Pred dnevi je o tem problemu pisala celo ugledna »Gazeta Polska«, ki je ostro nastopila ne samo proti nacionalno-socialističnemu režimu v Nemčiji radi njenega krutega postopanja s Poljaki, marveč tudi proti uradni politiki poljske vlade, ki da prav nič ne odgovarja interesu poljskega naroda. V nekaterih krajih je prišlo zadnje čase — v veliki meri pod vplivom takega pisanja poljskega časopisa — do velikih demonstracij proti Nemčiji. Tako v Kalovicah in v vsem obmejnem pasu. Volitve v Gdanskem so k temu proti nemškemu razpoloženju seveda tudi veliko pripomogle. Poljaki so sicer pri teh volitvah napredovali, a poljsko javno mnenje je bilo navzlic temu silno razburjeno radi nacionalno-socialističnih nasilij ob priliki volitev.

O zatiranju Poljakov v Nemčiji je v zadnjem času pisalo mnogo poljskih časopisov. Navajam še krakovski list »Głos nareduc«, ki citira iz lista »Polka Zachodnia« polno podatkov o preganjanju Poljakov v Vzhodni Prusiji in podaja s tem v zvezi izjavo nekega tankajšnjega voditelja Nemcev in borce za nemške pravice, ki je v tej svoji izjavi odkritosrečno priznal: »Prijateljstvo med Führerjem in Poljsko je prehodnega značaja, prav tako kakor prijateljstvo z Mussolinijem. Ko se je Mussolini začel vmešavati v avstrijske zadeve, je bilo prijateljstvo konec. Enako se udeje zgoditi v tem primeru. Ljudje, ki delajo s Poljsko, bodo potisnjeni ob zid.«

Še bolj ostro je pisanje lista »Kurjer Poranny«, ki je pred dnevi objavil daljši članek, v katerem slika obupen položaj Poljakov pod Nemčijo. Lista pravi, da niti v zadnjem času nemške oblasti vse Poljake, da vstopajo v na-

cionalno socialistične strankarske oddelke. V okraju Oppeln, pravi »Kurjer Poranny«, so celo vsi napadani oddelki sestavljeni iz samih Poljakov. List navaja nato 120 tipičnih primerov nasilij, izvršenih nad poljskimi volilci v Gdanskem in primerja položaj poljske manjšine v Nemčiji položajem Nemcev na Poljskem. Navaja primere nemške protidržavne propagande na Pomorjanskem, v okolici Poznanja in v Gorenji Sleziji, kjer razširjajo pristaši »Nemške zveze« in mladeniške stranke vesti o skorajšnji priključitvi teh pokrajin Nemčiji. Razburjenost poljskega prebivalstva v teh predelih je postala vsled nemške propagande tako velika, da je morala poseči vmes tudi varšavska vlada, ki je zadnje dni izvršila mnogo preiskav pri najuglednejših nemških voditeljih in je nekatero izmed njih tudi aretirala.

Beckovo glasovanje v Zenevi (za sprejem od velasit predlagane resolucije o obsodbi Nemčije radi njenega samovoljnega koraka z dne 16. marca t. l.) je v poljskem javnem mnenju bilo zelo simpatično sprejeto, saj pomenja prav za prav nekaj odhoda v dosedanjem napetem položaju, v katerem se je Poljska izza podpisa svojega uradnega »prijateljstva« z Nemčijo dejansko nahajala. Pričakuje se zdaj popolna preorientacija poljske zunanje politike. Francosko zadovoljstvo nad Beckovo gesto v Zenevi ni ostalo tu neopaženo. V tukajšnjih krogih živahno komentirajo beneške razgovore zunanjegega ministra Becka z italijanskim drž. podtajnikom Suvichem. Dasi so uradni krogi glede na te razgovore zaenkrat še zelo rezervirani, sem vendar dobil vtis, da ž njimi zdaj poljska diplomacija pripravlja teren za svoje bodoče tesno sodelovanje z zapadnimi veleilami. Izgleda vedno bolj, da so bili Lavalovi Zenevski posveti z Beckom odločilnega pomena tudi v tem pogledu. Beckova Zenevska gesta je prišla tako iznenada, da si jo moramo razložiti le na podlagi »kompenzacije«, ki jih je Poljska v Zenevi nedvomno dosegla, glede katerih pa so vsa ugibanja zaenkrat še preuranjena. Simptomatično pa je za presojo položaja že sedaj dejstvo, da je pred dnevi celo poluradni francoski list »Temps« odkrito priznal napake, ki jih je francoska zunanja politika zagrešila napram Poljski.

Napovedani francosko-ruski sporazum, ki je veljal predvsem kot strašilo Nemčiji, je mučno vplival tudi v poljskih krogih. In ni izključeno, da je prišlo do poljske preorientacije tudi pod tem indirektnim pritiskom, ker se je Poljska očitno zblala, da ne bi v primeru francosko-nemškega konflikta postalo njeno ozemlje prehodno ozemlje za sovjetsko armado, ki bi po paktu o avtomatični medsebojni pomoči morala priskočiti Franciji na pomoč. Verjetno je tudi, da je poljsko približanje Franciji indirektno spet vplivalo na zasoj francosko-ruskih pogajanj, ker je Franciji neprimerno ljubše, če jo proti Nemčiji podpira njena neposredna soseda na vzhodu, kakor pa Rusija, ki z Nemčijo nima skupne meje. Zaenkrat so sicer to samo še ugibanja, a ne da se zanikati, da jih podpiramo pomembnih indicijev, med katere moramo brez pomislekov šteti predvsem — Beckovo glasovanje za obsodbo Nemčije.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 8 Din. Državni davek 2 Din. Pri malih oglaših reklamnega značaja stane peti vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v zamkah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

„POSEST“

REALITETNA PISARNA, DRUŽBA Z O. Z. LJUBLJANA, MIKLOŠICEVA CESTA 4/II. prodaja:

VILO, enonadstropno, novozidano, podkleteno, 3 dvosobna komfortna stanovanja, balkoni, solidno izdelano, čez 700 m² vrta, Bežigrad, Din 300.000.—

HIŠO, novozidano, 2 trg. lokala, 4 enosobna, eno trisobna stanovanje, komfort, vrt, sejni del mesta, prometna lega, Din 400.000. Prevzem hipoteke Din 200.000.—

HIŠO, dvonadstropno, 2 lokala, 3 trisobna, tri dvosobna, 6 enosobnih stanovanj, 2 terasi, novejša zgradba, vrt, dvorišče, pri tramvaju v mestu Din 750.000.— Prevzem dolga Din 480.000.— Izvanreden donos!

HIŠO, enonadstropno, novozidano, trgovski lokal, 1 enosobno, 1 petosobno komfortno stanovanje, skladiščno poslopje s stanovanjem, hlev, šupa, vrta 1300 m², dvorišče, prometni kraj, mesto, Din 375.000.—

HIŠO, enonadstropno, 2 trg. lokala, 4 dvosobna, 1 enosobno stanovanje, elektrika, vodovod, kanalizacija, dvorišče, center, dinarjev 250.000.—

HIŠO, novozidano, podkleteno, enonadstropno, 2 komfortni dvosobni stanovanj, 1 enosobno stanovanje, vse izvrstno izdelano, 465 m² vrta, Pod Rožnikom, Din 175.000.—

HIŠO, dve trisobni stanovanj, kopalnica, parketi, elektrika, vodovod, kopalni bazen, kokošnjak, sobe parketirane, vpljena elektrika, vodovod, ograjen vrt 1000 m², krasna lega, nedaleč od tramvaja, Din 250.000.— Prevzame se lahko Din 50.000.— hipoteke.

VILO, komfortno urejeno, 3 dvosobna stanovanja, prvovrstno izdelano, 420 m² vrta, Mirje, Din 450.000.— Hipoteka Din 70.000.—

VILO, novozidano, podkleteno, eno trosobno komfortno stanovanje, 1 dvosobno, 1 enosobno stanovanje, garaža, 1700 m² vrta, tik centra, Din 390.000.— Hipoteka 100 tisoč Din se lahko prevzame.

VILO, novozidano, več sob, vse najlepše izdelano, veranda, centrala kurjava, plin, krasen vrt, Mirje, Din 380.000.—

VILO, enodružinsko, novozidano, enonadstropno, 5 sob, kuhinja, kopalnica, ves najmodernejši komfort, vrt, krasna, solčna lega, svetokriški okraj, Din 275.000.— Prevzem hipoteke Din 140.000.—

VILO, novozidano, 3 trosobna stanovanja, od teh 2 s kopalnici, lepa ureditev, 650 m² vrta, nedaleč glavega kolodvora in Tabora, Din 425.000.—, od tega se lahko prevzame Din 200.000.— dolga.

Za mal' d'narja dest' muzke

PLOŠČE — GRAMOFONE izposojamo, zamenjavamo, prodajamo in kupujemo
ELEKTROTON
d. z. o. z.
PASAJA NEBOTIČNIKA

INSERTIRAJTE V „GLASU NARODA“!

Kavina mešanica

„Aromatis“

je višek užitka, izbornega okusa in zdrava hrana. Zahtevajte po trgovinah ali naročite pri

„COMMERCE“, LJUBLJANA

Dva zločina pri Litiji

Razbojniški napad na Bogenšperku pojasnjen — Polšniški storilec prijet

Litija, 29. aprila.

Litijsko okolico je v nedeljo razburila vest o dveh hudih zločinih. Na gradu Bogenšperku so od 10. ure naprej vsi grajski uslužbenci pogrešali 59letno kuharico Marijo Tomažinovo. Opazili so sicer nekaj krvavih sledov, vendar niso verjeli skrajša, da bi bila kuharica postala žrtev umora. Sedaj smo prejeli telefonsko poročilo, da so Tomažinovo našli v kleti težko ranjeno in nezavestno. Imela je več poškodb in urezov z nožem na vratu in po prsih; po zgornjih laktih. Na glavi več ran z ostrim plenu. Rane so smrtno nevarne, obenem je pa žrtev v 24 urah zaradi izgube krvi tako

oslabela, da jo je dr. Ukmar komaj prebudil k zavesti. Imenovala je tudi storilca, ki je hlapec na gradu. Storilec je pobegnil in so mu že na sledu. Ranjeno so pripeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer zdravniki upajo, da ji rešijo življenje.

Tvoj v Poljsku.

V nedeljo so se vinjeni fantje sprli in stekli. V prepiru je Ivan Vodenik iz Poljske napadel Adalberta Sedeveča s Preške. Prerezal mu je odvodnico na vratu. Vzlic takojšnji pomoči je Sedeveč izkravrel, a Vodenika so orožniki že oddali sodišču v Litijo.

— Milostljiva, kdo od naju je vaš mož?

Vremenska napoved

Novi Sad: pretežno oblačno vreme, deževalo bo nekoliko le mestoma, temperatura bo na severni polovici nekoliko padla. Solnce vzhaja ob 4.30 uri, zahaja ob 18.41.

Dunaj: V Severnih Alpah bo mrzlo spremenljivo vreme, pozneje mogoče še hladneje. V južnih Alpah bo menjaajoče in hladno vreme.

Celuloidne pletenke se rade skrivajo. Poravnaj jih nalaže s tem, da jih vtakneš v vrelo vodo. Ko zadobe prvotno obliko, jih vtakneš v mrzlo vodo, da se popolnoma otrde.

Industrija perila in splošne konfekcije, veletrgovina manufakture

Najpopolnejši kroji. Izdelava tudi po meri. Pridružite se našim številnim zadovoljnim odjemalcem, saj jubilejno 50. leto obstoja trdke dokazuje našo solidnost. Konkurenčne cene! Trgovci zahtevajte ponudbe!

Vabimo Vas na neobvezen obisk

1885 *Craball* 1935

K R A N J

Beraštvo v Londonu

Beračenje je dandanes, v dobi gospodarske krize in brezposelnosti, splošna nadloga, ki je toliko hujša, ker človek, ki revežem rad pomaga, nikdar ne more vedeti, ali deli svoje darove res potrebnim ljudem ali pa modernim delomržečem in špekulantom na človeška dobra srca.

Beračenje se je razpaslo tudi v nekdanji najbolj bogatih deželah, kakor sta Anglija in Zedinjene države. V Angliji je veljalo nekdanj beraštvo kot nekaj silno sramotnega, dandanes pa so se tudi v Angliji v tem oziru razmere izpremenile.

Proti vedno naraščajočemu številu beračev pa so oblasti v Angliji zelo odločno nastopile, zlasti proti poklicnim beračem, ki prav lepo in dobro »zaslužijo«: neki list je namreč ugotovil, da je neki berač v Londonu naberačil na leto do 3000 funtov, ne da bi bil plačal le en dinar davka! Neki drugi berač, ki opravlja svoj poklic že 18 let, se mora zadovoljiti le z malenkostjo 1000 funtov na leto. S to vsoto pošteno skrbi za svojo rodovino in ima tudi svoj avto. Od leta 1848. dalje pa obstoji v Londonu po vzoru drugih mest tudi posebna organizacija beračev, ki se vedno obrača na znane dobrotnike za podpore. Ta organizacija je tako pridno na delu, da iztisne od raznih

dobrotnikov na leto do 40 milijonov funtov za »podpore«.

Londonški berači pa niso raztrgani in umazani, da bi že s svojo zanemarjeno zunanostjo vzbujali sočutje in usmiljenje mimoidočih ljudi. Londonški berač precej drži nase in njegova zahvala za prejete darove je zelo umerjena. Berači radi pojo ali pa slikajo na ulicah. Če pa kdo napačno ali slabo poje, ga postavijo pred sodišče kot potepuha. Pred sodiščem morajo tudi zapeti in sodišče potem razsodi ali jih oprosti kot pevce, ki imajo pravico za svoje petje nekaj zahtevati, ali pa jih obsodi po paragrafih za potepuha. Med berači, ki slikajo slike s kredo na gladka tla londonskih ulic, se nahajajo včasih pravi umetniki.

Pred londonskimi gledališči pa stoje ljudje, ki požirajo ogenj ali pa nože; tudi teh ne smatrajo za berače. Pravi berači so le tisti, ki ne delajo in ne znajo drugega kakor stegavati svoje roke in prejemati darove. To vrsto beračev pa njihovi tovariši, ki se imenujejo »veleberačev«, prav pošteno zaničujejo.

Prenočujejo pa berači v Londonu večinoma v cerkvi sv. Martina v Londonu, ki služi ež dolgo kot azil za brezdomce. Cerkev odpro ob poldesetih zvečer. Tja hodi spat

Krone, ki jih bodo prižigali v obliki raket na dan 25letnega vladarskega jubileja angleškega kralja.

do 150 beračev vsako noč. Tisti berači pa, ki hodijo prenočevati v cerkev, so od svojih tovarišev najbolj zaničevani.

Kažipot v Sahari

Na potu skozi Saharo od Alžira do kraja Gas v francoski zapadni Afriki postavljajo sedaj kažipote za avtomobile in za letala. Kažipoti so po 10 metrov visoki, po noči osvetljeni drogi. Prvi tak svetlobni drog že deluje sredi Sahare. Letalec, ki ob drogu pristane, najde tam zalogo bencina in avtomobil, ki je prenapravljen v spalni voz.

Pojedina v zraku

Neka bogata Parižanka je hotela svojih 12 prijateljev iznenaditi na prav poseben način. Najela je veliko letalo, povabila svoje prijateljice na »izlet«, med »izletom« pa jim je dala pripraviti v letalu imenitno pojedino. Ko so prileteli točno opoldne na švicarsko mejo, so prinesli natakariji v jedilnico drugi zajutrek: ko so uživali prvo jed, so krožili nad švicarskimi gorami, meso so jedli nad Lyonom, kavo pa so pili nad Marseillom. Jedli so 4 ure; ko so končali, so bili zopet v Parizu.

140 božjih služb v Lurdu.

Svetovno romarsko pot v Lurdu, kjer je tudi znana čudežna lurdška jama, ki jo je posetilo že lepo število Slovencev, je obiskalo v zadnjih dneh nad 100.000 romarjev. Sv. Očeta je zastopal državni tajnik kardinal Paccelli. Pri tej priliki je bilo 140 svetih maš za svetovni mir.

Tekma tankov. Priljubljen sport v Italiji

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Dosedanja vsebina: Nemci, ki jih je vojna dodelila češkoslovaški republiki, imajo vsak svoj greh na vesti. Zdaj se drug drugega boje in skrivaj drug drugemu prete z namigavanji na prošle dni. Astenburg in major Letz sta v tem posebno povezana. Zato Astenburg skrivaj opozori Letza, naj se umakne kam za mejo. Preti mu namreč nevarnost, da pridejo njegove grdobije na dan. Letz jo takoj popiha na Dunaj.

Spet se je v Astenburgu prebudil strah, kakor takrat, ko je skozi Danijelov obraz proseval drug obraz, tisti, ki ga je strašil v sanjah. Vprašanje, ki bi ga bil dal Danijel Letzu, je bilo gotovo v zvezi z boji za Volosjanko. Zakaj se neki Danijel tako zanima za te boje? Pregnal je to misel in zroč na tla rekel: »Letza mi je nekoliko žal. Skoraj vsak ima iz vojne kako znamenje, toda pri večini izmed nas je to minilo. In ravno on, ki je obubožal in ki ni za nobeno rabo, mora trpeti.«

»Prosim vas, zakaj govorite v pluralu?« je nejevoljno rekel Danijel. »On je gotovo marsikaj zagrešil, a izdal sem vam od vsega tega samo drobec. Zakaj »mi«? Mi vendar nimamo znamenja. Jaz ga nimam in vi gotovo tudi ne. Kolikor vas poznam, bi bil prej jaz kakor vi zmožen dejanja, za katero bi se moral sramovati. Vem, da ste kot Nemec gledali na nekatere stvari drugače kot jaz. Toda tudi med Nemci so bili dostojni ljudje in vi ste med njimi. Sicer pa so stvari, o katerih imajo isto naziranje vsi ljudje brez razlike narodnosti. Gotovo niste izpolnjevali več, kot so od vas zahtevali, in še to ste izvrševali kolikor mogoče po človeško. Molčite, jaz imam morda ravno zato, ker

12

tako malo občujem z ljudmi, zanje mnogo smisla. Pri vas sem to spoznal na prvi pogled.«

Astenburg ga je poslušal ves izmučen. Moj Bog, moj Bog, to je bilo skoraj več, kot je mogel prenesti. Zdaj pa zdaj je čutil mučno hrepenenje, v katerem je bilo, kakor v vsaki muki, nekaj slastnega: Da bi se izpovedal, kaj je storil. Stokrat je imel to na jeziku, kadar sta bila sama s Sabino, često, kadar je bil z materjo, včasih, kadar se je oče z besedo dotaknil vojne. Zdaj je spet začutil to siljenje. Če ima Danijel tako mnenje o njem, bo morda razumel, da storivši tisto neverjetno dejanje ni prenehal biti oni človek, za katerega ga ima in za katerega so ga imeli v njegovo začudenje tudi potem, ko se je to zgodilo. Ko je nato pogledal Danijela v obraz, se je že ohladil v svoji odločitvi. Slovakov zmerom tako mirni in ljubeznivi izraz je bil zdaj trd in neprijazen. Bilo je prav tako, kakor če je pogledal Sabino ali mater, z besedo priznanja na jeziku. Ti ljudje, ki niso ničesar zagrešili, čemu naj bi se sramovali? S svojo zunanostjo so ga poniževali in s svojo nedolžnostjo dražili. Tudi zdaj je čutil to draženje.

»Če naj govorim odkrito,« je rekel, »ne odobram vašega stališča v Letzovi zadevi. Ne gre seveda za Letza, oseba je tu postranska reč. Po mojem mnenju je z vojno in vprašanji pravičnosti kakor z občinstvom in zaveso, kadar ta pade na prizorišču po zadnjem dejanju. Vojna je bila nekaj blaznega, za kar bi morali uporabljati posebno merilo. Zmerom bolj se nagibljem k naziranju, da so vojna, revolucija in podobni pojavi nagonsko vrenje v ljudstvu, ki se ne da kar tako preprečiti. Človek obvlada do neke stopnje te živalske ali, če hočete, prirodne prvine, ki so v njem; ampak samo do neke stopnje. Včasih lahko, čeprav zaradi malenkosti, zaradi strganega in poplujanega kosa blaga, ki mu pravijo narodni prapor, nastane tako klanje in ubijanje, da ga ljudje že čez deset let sploh ne razumejo, pa naj ga še tako skušajo razumeti. In kdo bi si upal oznanjati, da

morajo ljudje, če začno blazneti z orožjem v roki, delati to po nekem redu? In tudi če bi bilo mogoče zahtevati nekaj red od poveljstva, kako bi ga bilo mogoče zahtevati od poedinca, ki zabrede z blaznostjo in s strahom prav na dno najhujšega pekla, ki ga more pripraviti človek človeku! Štefan, meni že dolgo ni govoril nihče tako iz srca, kakor vaš pesnik, ko je predlagal, da pozabite na vojno minulost. Izgovoril je to samo za vas, toda to načelo je tako pravilno, da bi moralo biti nalepljeno na vseh vidnejših krajih sveta in tako ponikniti v vse misli in v vsa srca, da bi se ljudje tudi res ravnali po njem.«

»To geslo je bilo popolnoma nepremišljeno,« je ugovarjal Danijel. »Izreči ga je mogel samo nekdo, ki ni poznal resničnih oblik vojne. Naj sodi kdo o koristi generalnih pardonov, kakor hoče, jaz sem bil zmerom zoper odpustke. Povem vam, zakaj. Krutost in sploh vsaka hudobnost ni sama po sebi tako malopridna kakor mlačnost. Menda ne spadate med tiste zablodnike, ki domnevajo, da je življenje podobno plovbi ladje, ki nima smotra, a plove precej prijetno in zabavno. Ne, svet ni podoben akvariju niti zoološkemu vrtu. Po mojem nazoru je svet nračen, a ne biološki laboratorij. Človek hiti, da bi premagal telo. Opraščamo ga s tem, da trpi s svojo gmoto in vsemi živalskimi soki, ki so v njem izza tiste dobe, ko se je moral nekako obdržati na zemlji. Pravim vam, Bernard, da noben zločin ni nekaj, kar se je zakričalo v gluho noč. Ima ta pomen, da bi nekoga poboljšal ali da bi ga s svojim odmevom postrašil in poboljšal druge. Razumem, da delamo zločine, dokler imamo sirovo telo, katerega želje ne moremo ovladati z razumom. Jaz sam trpim zaradi zločina, katerega strahote si niti misliti ne morete. Mislite, da bi mogel iti preko tega z molkom? Mislite, da bi mogel dopustiti, da bi bil ta sirovi zločin storjen samo zato, da bi bil zavit v zavoj generalnega odpustčenja? Mislite, da je taka volja Boga, ki je v meni?«